

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
„ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU**

Cu titlu de manuscris

CZU: 378.01(043.2)

ȚĂRNĂ ECATERINA

**VALORILE PEDAGOGICE ALE DEZVOLTĂRII ATITUDINII NONCONFLICTUALE
A STUDENȚILOR DIN PERSPECTIVA INTEGRĂRII PROFESIONALE**

531.01. Teoria generală a educației

Rezumatul tezei de doctor habilitat în științe ale educației

CHIȘINĂU, 2022

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei de Științe ale Educației și Management a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Componența Comisiei de susținere publică a tezei (aprobată prin decizia Senatului UPSC, proces-verbal nr.4 din 26.10.2022:

CUZNEȚOV Larisa, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”, **președinte**

ANDRIȚCHI Viorica, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”, **secretar științific**

COJOCARU Victoria, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”, **referent oficial**

CUCOȘ Constantin, doctor, profesor universitar, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, **referent oficial**

GAGIM Ion, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, **referent oficial**

GORAȘ-POSTICĂ Viorica, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova, **referent oficial**

CALLO Tatiana, doctor habilitat, profesor universitar, ANACEC, **consultant științific**

Susținerea va avea loc la 8 decembrie 2022, ora 14⁰⁰ în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctor habilitat din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, str. I. Creangă 1, bl.2, sala Senatului

Teza de doctor habilitat și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și la pagina web a ANACEC (WWW.cnaa.md)

Rezumatul a fost expeditat la 8 noiembrie 2022

Secretar științific al Comisiei

de susținere publică a tezei _____ **ANDRIȚCHI Viorica**, doctor habilitat, profesor universitar

Consultant științific _____ **CALLO Tatiana**, doctor habilitat, profesor universitar, ANACEC

Autor _____ **ȚĂRNĂ Ecaterina**, doctor, conferențiar universitar

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	14
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	36
BIBLIOGRAFIE	43
LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI	46
ADNOTARE	51
ANNOTATION	52

LISTA ABREVIERILOR

AC – Atitudini conflictuale

AN – Atitudini nonconflictuale

DAN – Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale

DC – Dimensiunea cognitivă

DP – Dimensiunea pragmatică

EC – Experiment de constatare

EP – Experiment pilot

EV – Experiment de validare

MTAN – Modelul tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale

PF – Planning formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale

SARC – Chestionar de identificare a stilului apreciativ de rezolvare a conflictelor

SDAN – Strategii de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Tematica nominalizată se încadrează în problematica generală a educației cu referință la sistemul de formare și integrare profesională a cadrelor didactice, care, potrivit lui L. Vlăsceanu, „trebuie radical revăzut” [75, p. 123], deoarece confuzia valorilor coexistă cu incertitudinea politică a haosului organizat, iar conflictele dintre toți și toate, ruina comunităților și degradarea mediului natural și social au devenit ubicue.

În prezent, înțelegem mai bine ca oricând că trăim într-o lume conflictuală, a diversității și disparității. Cercetarea este determinată de abordarea prospectivă în contextul educației pozitive, care promovează anticiparea coerciției la nivel de dezvoltare personală în mediul universitar și, prin urmare, conturează o perspectivă de prevenire a neintegrării profesionale din punct de vedere al posibilităților de intervenție educațională în timpul formării profesionale.

Pornind de la ideea că „atitudinile sunt instrumente ale valorilor, valorile direcționează atitudinile, se exprimă în atitudini, valorile sunt norme de conduită atitudinală” [17, p. 180], aceasta reflectă importanța și interconexiunea noțiunilor fundamentale din domeniu, orientările spre postulatul că mediul universitar trebuie să constituie pentru viitoarele cadre didactice contextul fundamental al cunoașterii și recunoașterii/promovării valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinilor nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale.

Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale se învață în baza cunoașterii și recunoașterii/promovării valorilor pedagogice, necesitând o abordare interdisciplinară și transdisciplinară, care să evite reducerea conceptelor doar la structuri și norme simpliste, iar soluțiile și deciziile doar axate pe coerciție la supunere forțată în fața autorității.

În acest context, menționăm că în ceea ce privește formarea personalului educațional sunt prea puține unități de conținut cu referință la *cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice*, lipsesc definitiv programe și cursuri vizând *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale a studenților pedagogi din perspectiva integrării profesionale*. În aceste condiții incerte, este firesc să ne gândim la importanța cunoașterii și recunoașterii/promovării valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale, fiind și criteriile de legitimare pentru rezolvarea constructivă a conflictelor.

Codul de etică al cadrului didactic elaborat în baza art. 135, din *Codul Educației* (2014) este primul document care stabilește anumite *standarde unice de conduită a cadrelor didactice*, printre care identificăm și următoarele obiective cu referință la valori, atitudini și conflicte: c) ameliorarea calitativă

a relațiilor dintre actorii educaționali; d) reducerea practicilor inadecvate și/sau imorale ce pot apărea în mediul educațional; e) creșterea gradului de coeziune a personalului implicat în activitatea educațională; f) facilitarea promovării și manifestării unor valori și principii aplicabile în mediul școlar, inserabile și în spațiul social; g) sensibilizarea opiniei publice în scopul susținerii valorilor educației [95]. Precizăm că este utilizată sintagma *unor valori* sau *valorile educației* fără a fi nominalizate sau identificate *valorile pedagogice necesare pentru îndeplinirea eficientă a misiunii de educator*.

Cu certitudine, *Codul de etică al cadrului didactic* reglementează relațiile profesionale ale cadrelor didactice, de unde doar se subînțelege *importanța valorilor și atitudinilor*, însă schimbările din societatea contemporană și reformele din educație impun „valori și atitudini noi”, ceea ce explică necesitatea cercetării *valorilor pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*.

În accepțiunea noastră, aceste „valori și atitudini noi” necesită a fi clar identificate ca *valori pedagogice și atitudini nonconflictuale*. Raționamentul respectiv constituie punctul de pornire al viziunii noastre despre *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale*, care nu poate fi realizată la întâmplare și, în special, nu poate fi înfăptuită fără *cunoașterea/recunoașterea/promovarea în profunzime a valorilor pedagogice*, care la momentul actual sunt enunțate doar la nivel declarativ.

Pe măsură ce secolul XXI se consideră ca *hipermodern, hipertehnologizat, hiperconsumist, hiperindividualist și hiperconflictual*, am spune chiar încărcat de agresivitate și violență, este clar că ritmul schimbării atitudinilor și conflictul de valori reprezintă un impediment pentru trasarea perspectivelor de integrare profesională a cadrelor didactice, or, în special, *valorile* sunt, după cum afirmă C. Seligman, standarde cognitive premeditate despre ceea ce o persoană consideră că este bun sau rău, mai rău, mai bine sau cel mai bine [67].

Descrierea situației din domeniu și identificarea problemei de cercetare

Abordate separat, conceptele vizate (*valori/valori pedagogice; atitudini/dezvoltarea atitudinii; conflictual/nonconflictual; atitudine nonconflictuală, integrare/integrare profesională*) au fost obiectul unui anumit număr de cercetări din diverse domenii: *pedagogie* (I. Comenius [25], A. Comte [26], J. Dewey [34], P. Bloom [82], H. Siebert [69]); *filosofie* (I. Kant [48], M. Weber [76], J. Lyotard [53]); *psihologie* (Allport [5], C. Rogers [66], A. Maslow [54], A. Bandura [81]); *etică* (Z. Bauman [11], P. Singer [71], G. Lipovetsky [52], J. Sevillea [68]); *sociologie* (E. Durkheim [35], S. Moscovici [56]); *conflictologie* (J. Galtung [85], A. Lewis [87]); *antropologie* (R. Linton [51], G. Hofstede și M. Minkov [45], T. Bush [14]) etc. Prețioase opinii științifice vizând conceptele enunțate au fost reflectate și în lucrările cercetătorilor din Republica Moldova,

alcătuind o bază solidă de informații și avansând cercetări cu caracter inovator. *Problematica valorilor* a fost studiată de autori care oferă atât rezultate științifice, cât și noi direcții de cercetare. T. Callo constată că valorile sunt „principii fundamentale despre moduri de comportament sau scopuri ultime ale existenței, sunt la nivel individual de ordinul zecilor, iar atitudinile de ordinul sutelor sau chiar al miilor” [17, p. 64]. L. Cuznețov studiază rolul valorilor în familie, conturând o „perspectivă axiologică ce exprimă necesitatea axării întregului proces educațional pe valorizarea valorilor [30, 31, 32]. V. Cojocaru valorifică teoria și metodologia transferului inovațional în învățământul superior [21]. M. Cojocaru-Boroșan analizează valorile culturii emoționale a cadrelor didactice, stabilind că „Reformele educaționale pot deveni posibile dacă învățământul își va prelua funcția de creator și promotor al valorilor culturii [24, p. 4]. Autoarea D. Antoci stabilește și descrie *legitatea caracterului ciclic al orientărilor valorice*, afirmând că educația axiologică „constituie procesul de formare continuă axat pe sistemul de valori ale contemporaneității, proiectat în termeni de finalități, conținuturi și metodologii specifice, generatoare de orientări valorice în contextul explorării pedagogice a cadrului formal-nonformal-informal” [9, p. 251].

Importanța valorilor a fost obiectul unor noi formulări explicite în cercetările autorilor: D. Antoci *teoria și metodologia formării orientărilor valorice la adolescenți și tineri* [9]; V. Cojocaru *teoria și metodologia transferului inovațional în învățământul superior* [21]; V. Gh. Cojocaru *valorile și standardele de formare a managerilor în educație* [23]; V. Mândăcanu *fundamentarea teoretică și metodologică a tactului și măiestriei pedagogice* [55]; N. Silistraru *valori ale educației moderne* [70]; D. Patrașcu *formarea valorilor manageriale* [62]; O. Paladi *implicarea conștiinței de sine în sistemul de valori al personalității adolescentului* [59]; V. Andrițchi *valorile ca sistem de referință al cadrelor didactice în activitatea și dezvoltarea profesională* [7]; V. Goraș-Postică *promovarea valorilor în instituțiile educaționale* [41]; I. Gagim *esența valorilor în filosofia educației* [36] O. Dandara *importanța valorilor educației pentru cariera profesională* [33]; I. Gîncu *orientările valorice în formarea profesională* [39] etc. Remarcând importanța investigațiilor respective, trebuie să menționăm că în domeniul *pedagogiei universitare*, din 1999 până în prezent au fost publicate un număr minimal de cercetări științifice vizând *problematica valorilor pedagogice*.

În plan internațional, *studiul științific al valorilor* a cunoscut o ascendență în abordările interdisciplinare și transdisciplinare: J. Dewey (1926) face distincție între „valorile educaționale intrinseci” și „valorile educaționale instrumentale” [34, p. 239]; A. Smith (1776) recunoaște „valorile economice ca bunuri conflictuale” [apud 12]; E. Husserl (2001) crede în „universalitatea valorilor ca bază obiectivă independentă de gândire, emoție și experiență” [46, p. 11]; C. Seligman, J. Olson (1996) constată „importanța valorilor pentru buna funcționare a societății” [91]; R. Poli

(2009) relatează despre „valorile socioculturale ca legi de organizare și funcționare” [63, p. 9]; R. Lazarus (2011) se referă la „valori dezirabile sau indezirabile” [50, p. 134]; J. Haidt (2016) proclamă „omul ca valoare” [44]; J. Sevilla (2009) constată că „valorile sunt transmise prin intermediul atitudinilor reflectate în activități” [68, p. 35] etc.

În România, multiple aspecte ale valorilor au fost cercetate de autorii: G. Văideanu – *educația pentru și prin valori* [74, p. 173]; C. Cucuș – *excurs istoric în filosofia valorilor și în pedagogia culturii* [29, p. 35], *conflictul valorilor educaționale* [28, p. 65]; S. Cristea – *valorile pedagogice ca structuri axiologice angajate la nivelul finalităților (macrostructurale-microstructurale) și al strategiilor (principiilor-metodelor) educației* [27, p. 453]; G. Albu și V. M. Cojocaru analizează *universul valoric al profesorului* [4].

În R. Moldova, problematica atitudinilor este un subiect de interes sporit pentru *formarea atitudinilor la elevi*. În special, *problematica atitudinilor pedagogice* este o preocupare științifică pentru T. Callo, stabilind că „atitudinea pedagogică este o dimensiune fundamentală, care se formează și se cultivă prin cunoașterea realității și a lumii, conștientizarea valorilor și sensibilizarea sporită față de lucruri, evenimente, fapte, situații [17, p.173]. De asemenea, atestăm cercetări valoroase vizând *problematica atitudinilor* semnate de autorii: V. Panico *structura atitudinilor în plan pedagogic și psihologic* [60]; A. Cara (1999) *formarea atitudinilor și valorilor fundamentale la elevii din liceu* [18] etc. În acest context, analiza gradului de cercetare permite să constatăm o insuficiență a cercetărilor în *domeniul pedagogiei universitare* cu referință la *valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*, deși anume universitățile pedagogice reprezintă mediul de transmitere a valorilor și de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale. *Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale* are atât funcția de adaptare, cât și de integrare profesională, în măsura în care aceasta îi permite studentului să acționeze constructiv și să elaboreze un răspuns afirmativ sau diferențiat în raport cu situația conflictuală.

În convergență cu numeroasele schimbări din societatea noastră, a sporit interesul atât pentru *problematica valorilor și atitudinilor*, cât și pentru *problematica conflictelor din mediul educațional*, fiind o provocare a timpului tumultuos, manifestare ce nu poate fi explicată prin singularitatea fenomenului. R. Moldova se află abia la începuturi în ceea ce privește propunerea serviciilor alternative de rezolvare a conflictelor în mediul educațional, prea puțin se vorbește despre *conflictele constructive* sau *transformarea conflictelor distructive în conflicte constructive*, la facultățile pedagogice se învață insuficiente *metode și strategii de rezolvare a conflictelor educaționale*, puțin se cunoaște despre *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. În consens cu cele enunțate, analizând cercetările realizate

pe parcursul anilor 1998-2019, menționăm că *problematica conflictelor în domeniul pedagogiei generale* a fost inițiată de cercetătoarea L. Cuznețov (1998) în lucrarea „Fundamente psihopedagogice de profilaxie și soluționare a conflictelor” [32].

Efectuând o analiză de ansamblu a cercetărilor în perioada enunțată (1998-2019), menționăm că în R. Moldova *problematica integrării profesionale a cadrelor didactice* nu a reprezentat separat obiectul cercetărilor științifice. Integrarea profesională a cadrelor didactice este analizată contextual de autorii: V. Andrițchi (2012) *fundamentele teoretice și metodologice ale managementului resurselor umane în învățământul preuniversitar* [7]; N. Bucun, A. Paniș (2010) *stabilirea direcțiilor de adaptare a resurselor umane la problematica sistemului de învățământ* [13]; O. Dandara (2000) *conceptualizarea ghidării carierei în contextul educației permanente* [33].

În acest context de analiză retrospectivă, mai precizăm că, deși perioada de timp reflectată este limitată din punct de vedere istoric, totuși, în toată această prezentare cronologică se poate remarca absența cercetărilor în *domeniul pedagogiei universitare* cu referințe directe la *problematica integrării profesionale*, cu atât mai mult cu cât în prezent, din cauza schimbărilor intense, asistăm frecvent la tot felul de conflicte distructive, iar mediul educațional nu face excepție de la această realitate (de exemplu, conflicte între elevi și profesori, între elevi și administrația școlii, între părinți și elevi, între părinți și profesori, nemaivorbind de conflictele dintre profesori sau dintre elevi). Cele expuse anterior probează complexitatea studiului vizând *valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*, suscitând o analiză a interacțiunii conceptuale pe dimensiunea *valori pedagogice–dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–perspective de integrare profesională*.

Actualitatea temei puse în discuție impune necesitatea unei analize de ansamblu a programelor de studii vizând domeniul de formare profesională a pedagogilor. Analizând programele de studii UPS „Ion Creangă”, constatăm că, în mare parte, acestea sunt orientate spre: 1) cunoștințe și competențe necesare *pentru a preda* (cunoștințe de specialitate în domeniul curricular corespunzător); 2) cunoștințe și competențe *despre a preda și a organiza procesul instructiv al elevilor* (cunoștințe din sfera psihopedagogiei și didacticii de specialitate).

Totodată, constatăm că „Etica pedagogică”, care este parte „componentă de formare a abilităților și competențelor generale”, se predă în anul IV, semestrul 7, având 60 de ore și 2 credite, ceea ce înseamnă că studenții pedagogi vor *cunoaște și recunoaște valorile pedagogice*, vor analiza *Codul etic al cadrelor didactice* în care este reglementată atât responsabilitatea morală a pedagogului în cadrul exercitării funcțiilor sale, cât și sancționarea malpracticilor profesionale,

după practica pedagogică, spre sfârșitul studiilor universitare. De asemenea, analiza programelor de studii permite să constatăm că nu se propun studenților cursuri care ar avea drept finalități cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale.

Insuficiența cercetărilor și lipsa unei metodologii de cunoaștere și recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale denotă o necesitate stringentă și generează o dispută actuală, a cărei soluționare ține de **motivul alegerii temei de cercetare**.

Apreciind contribuția autorilor menționați și reflectând asupra situației expuse, constatăm următoarea **contradicție**:

Contradicția dintre antrenarea tot mai activă a studenților pedagogi în trasarea perspectivelor de integrare profesională în contextul noilor cerințe educaționale și lipsa unui *instrumentar formativ de cunoaștere și recunoaștere a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*.

Premisele direcționate au conturat **problema de cercetare**, care constă în formularea răspunsului la următoarea întrebare: *Care este metodologia de cunoaștere a valorilor pedagogice pe dimensiunea teoretică, de recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice pe dimensiunea pragmatică în dezvoltarea atitudinii nonconflictuale a studentului din perspectiva integrării lui profesionale pe dimensiunea aplicativă?*

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretico-praxiologică a funcționalității tridimensionale în *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică) în *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale a studentului din perspectiva integrării lui profesionale* (dimensiune aplicativă).

Ipoteza cercetării: cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale poate fi realizată, dacă formarea inițială a cadrelor didactice se va baza pe *Modelul tridimensional* cu triplă funcționalitate: *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică); *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă) și pe valorificarea *Planingului formativ de cunoaștere/recunoaștere/ promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*.

Obiectivele cercetării:

1. Consolidarea epistemologică și determinarea reperelor teoretice vizând *valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale*; analiza semnificației în contextul general al teoriilor și definirea noțiunii *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*.
2. Stabilirea orientărilor teoretico-praxiologice în cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților.
3. Fundamentarea *metodologiei dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*.
4. Conceptualizarea constructivă a *Modelului tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale (MTAN) și a Planningului formativ*.
5. Organizarea experimentului pilot și sinteza informațiilor preexperimentale privind necesitatea și nivelul de cunoaștere și recunoaștere a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării lor profesionale.
6. Validarea experimentală a *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* și stabilirea eficienței *Modelului tridimensional*.
7. Generalizarea rezultatelor investigaționale vizând cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale a studenților și proiectarea deschiderilor de cercetare.

Suportul teoretic al cercetării științifice este asigurat de *paradigma normativă: teoria funcționalistă* (E. Durkheim [35], A. Giddens și R. Merton [86]); *teoria organizațională* (E. Schein [90], S. Asch [79]); *teoria culturalistă* T. Bush [14]; Hofstede G., M Minkov [45]); *teoria conflictualistă* (J. Galtung [85], M. Sherif [92], B. Mayer [88]); *paradigma interpretativă: teoria interacționistă* (Ch. Cooley [83], R. Bales [80]); *teoria cognitivistă* (L. Festinger [84], R. Bar-On [10]); *teoria constructivistă* (J. Piaget [89], L. Grunberg [43]); *teorii pozitivistă* (Z. Bauman [11]; A. Comte [26], C. Rogers [66], Th. Gordon [42], Jean-Claude Abric [1], F. Lacombe [49], J. Haidt [44], M. Seligman [67], Zig Ziglar [77]); abordări științifice cu referințe la interacțiunea trinomialului *valori pedagogice–dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–perspective de integrare profesională* (A. Adler [2], R. Lazarus [50], A. Toffler [73], A. Mucchielli [57], S. Moscovici [56]; P. Andrei

[6], A. Chircev [20], S. Chelcea [19], C. Cucuș [28, 29], T. Callo [15, 16, 17], L. Cuznețov [30, 31], V. Cojocaru [21], I. Gagim [36, 37], A. Gavreliuc [38], M. Boza [12]; V. Preda [65].

Sinteza și justificarea metodelor de cercetare este constituită dintr-un ansamblu de metode: *la nivel teoretic* – documentarea științifică, analiza și sinteza teoretică, generalizarea și sistematizarea ideatică, abstractizarea; *la nivel de conceptualizare* – definirea prezumtivă, raționamentul, modelarea, structurarea modelizatoare; predicția; hermeneutica; metoda euristică, metoda transferului; *la nivel praxiologic* – chestionarea, testarea, observarea, compararea; *experimentul pedagogic* – experimentul pilot, experimentul de constatare, de formare și de validare; *metoda matematică de prelucrare statistică a datelor* – analiza cantitativă și calitativă a datelor experimentale conform programului IBM SPSS. V.26.00.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în următoarele: fundamentarea științifică a funcționalității tridimensionale a *valorilor pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării lor profesionale*; esențializarea denotativă a noțiunii de *dezvoltare a atitudinii nonconflictuale* a studenților din perspectiva integrării profesionale; stabilirea orientărilor teoretico-praxiologice în cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale; conceptualizarea și valorificarea *Modelului tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* (MTAN); validarea *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*.

Rezultatele științifice care au condus la dezvoltarea unei noi direcții de cercetare:

- Analiza hermeneutică a *valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării lor profesionale*.
- Consolidarea epistemologică vizând *interacțiunea trinomului valori pedagogice–dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–perspective de integrare profesională*.
- Fundamentarea *metodologiei cunoașterii și recunoașterii/promovării valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*.
- Identificarea indicatorilor conflictuali/nonconflictuali ai atitudinii și *definirea conceptului dezvoltarea atitudinii nonconflictuale*.

- Conceptualizarea *Modelului tridimensional* cu triplă funcționalitate: 1) *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); 2) *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică); 3) *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă).
- Validarea *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*.

Consemnarea unei noi direcții de cercetare: *Pedagogia prospectivă a integrării profesionale*, prin care se pun bazele cercetării evolutive a faptelor/fenomenelor de viitor – integrarea profesională prin analiza necesităților actuale – dezvoltarea atitudinii nonconflictuale.

Semnificația teoretică a cercetării constă în următoarele: consolidarea epistemologică a noțiunilor de *valori pedagogice, atitudini nonconflictuale, perspectiva integrării profesionale*; stabilirea orientărilor teoretice în cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale; identificarea teoretică a indicatorilor conflictuali/nonconflictuali ai atitudinii; fundamentarea teoretică a *metodologiei cunoașterii și recunoașterii/promovării valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*; conceptualizarea *Modelului tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale (MTAN)*.

Semnificația aplicativă a cercetării constă în: demonstrarea eficienței *Modelului tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale (MTAN)*; demonstrarea aplicabilității instrumentelor de cercetare; validarea experimentală a *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice au fost implementate la nivelul studenților pedagogi, ciclul I, anii de studii 3 și 4 de la facultățile *Științe ale Educației și Informatică, Filologie și Istorie, Istorie și Geografie, Limbi și Literaturi Străine*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

Aprobarea rezultatelor științifice. Valoarea științifică a cercetării a fost confirmată în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale: *Reflecții nonconvenționale despre importanța implicării cadrelor didactice în rezolvarea conflictelor sociale*. Seminar științifico-practic național cu participare internațională „Implicarea studenților, masteranzilor și doctoranzilor în activități de cercetare dezvoltate de mediul asociativ: provocări și soluții”,

Chișinău, UPSC, 2021; *Rolul liderului în prevenirea și rezolvarea conflictelor educaționale*. Conferința Științifică Națională cu participare internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului” Chișinău, UPSC, 2021; *Complexitatea dificultăților relaționale și posibilele obstacole în rezolvarea conflictelor educaționale*. Conferința Științifică Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului”. Chișinău, UPSC, 2020; *Atitudinea nonconflictuală – valoare fundamentală în formarea și integrarea profesională a cadrelor didactice. Non-conflictual attitude - fundamental value in the training and professional integration of teachers*. Conferința Științifică Internațională, ediția a XII-a, „Educația din perspectiva valorilor”, Alba Iulia, 2020; *Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale – oportunitate pentru optimizarea procesului de integrare a studenților în mediul universitar*. Conferința Științifică Internațională, ediția a-XI-a, „Creativitatea și dezvoltarea personală. Modalități de integrare socială și educativă”. Academia Română, Filiala Iași -Institutul de Cercetări Economice și Sociale, „Gh. Zane”, 2020; *Promoting non-conflict education in the context of adult professional integration*. Conferința Științifică Internațională, „Дополнительное образование взрослых: международные тенденции и национальные приоритеты” Universitatea Pedagogică de Stat din Belarus, Minsk, 2020; *Dezvoltarea comunicării didactice – o perspectivă în integrarea profesională a studenților*. Conferința științifică internațională „Didactica: tradiție, actualitate, perspective”, ediția a VI, USMF „Nicolae Testemițanu”, 2019; *Developing nonconflictual attitudes of students in the context of socio-cultural integration*. II-the World Congress in Real and Virtual Mod „East-West: the intersection of cultures”. University Kyoto, Japan, 2019; *Perspective de cercetare vizând personalitatea studentului și rezolvarea conflictelor interpersonale*. Conferința Științifică Internațională, ediția a-X-a, „Realizarea de sine: interpretări psihologice și educative” Iași, 2019; *Rolul comunității universitare vizând formarea atitudinii nonconflictuale la studenți din perspectiva integrării profesionale*. Conferința Științifică cu participare internațională „Utilizarea tehnologiilor educaționale și informaționale moderne pentru formarea competențelor profesionale ale absolvenților instituțiilor de învățământ superior”. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2019; *Dimensiuni explicative privind cauzele și sursele conflictelor în mediul educațional*. Conferința științifică anuală a profesorilor și cercetărilor UPSC, „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului”, Chișinău, 2019; *Importanța adaptării în mediul universitar din perspectiva noilor cerințe de integrare socioprofesională*. Conferința științifico-practică cu participare internațională „Utilizarea tehnologiilor educaționale și informaționale moderne pentru formarea competențelor profesionale ale absolvenților instituțiilor superioare de învățământ. Bălți: Universitatea de Stat „Alec Russo”, 2018; *Comunicarea persuasivă și comportamentul relațional al profesorului*

debutant în procesul de integrare socioprofesională. Conferința Științifică Internațională „Educația din perspectiva valorilor.” Ediția a X-a, Alba Iulia, București: Editura EIKON, 2018.

Publicațiile la tema tezei. În domeniul investigat au fost publicate 65 de lucrări științifice.

Volumul și structura tezei. Teza include adnotări (română și engleză), lista abrevierilor, introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (272 surse), 18 anexe și este expusă pe 225 pagini de text de bază, inclusiv 26 de tabele, 36 de figuri.

Concepte-cheie: valori, valori pedagogice, atitudini, atitudini nonconflictuale, dezvoltarea atitudinii nonconflictuale, cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice, perspective de integrare profesională, pedagogie prospectivă, model tridimensional, strategii izometrice, Planning formativ, asigurare valorică.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** se argumentează motivația, actualitatea temei de cercetare, sunt formulate scopul, obiectivele și ipoteza, este enunțat suportul teoretic al cercetării, este prezentată noutatea și originalitatea științifică a cercetării.

În **capitolul 1, Abordări conceptuale vizând valorile pedagogice în consonanța atitudinii nonconflictuale – integrare profesională**, este analizată evoluția interacțiunii conceptelor și este efectuată o analiză a gradului de cercetare în R. Moldova; este constatată teoretic realitatea științifică vizând conexiunea și interacțiunea conceptuală dintre *valori–atitudini–conflict/nonconflict–adaptare/integrare*; fundamentată ideea centrală a cercetării vizând *relevanța valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*; sunt explicate particularitățile *valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*; sunt identificați teoretic și analizați distinctiv indicatorii conflictuali/nonconflictuali ai atitudinii; sunt analizate valorile pedagogice considerate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale: *integritate, responsabilitate, tact pedagogic, empatie, corectitudine, obiectivitate*; sunt aduse dovezi privind *semnificația dezvoltării atitudinii nonconflictuale*. În acest capitol, am considerat important să demonstrăm evoluția, semnificația și interacțiunea conceptelor: *valori pedagogice– dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–integrare profesională* în ordinea expusă, pornind de la analiza interpretativă a definițiilor sintetizate și ierarhizate după domenii. Explorarea interacțiunii noționale a necesitat și o analiză retrospectivă a gradului de cercetare în R. Moldova, care a permis să constatăm că nu înregistrăm un interes sporit pentru *problematica valorilor pedagogice ca surse*

ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale. În acest context de analiză retrospectivă, deducem că în special numărul cercetărilor privind *direcția prospectivă a formării cadrelor didactice pentru asigurarea cunoașterii și recunoașterii valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* se dovedește a fi destul de redus, ceea ce nu este în acord cu politicile similare din Uniunea Europeană. Revalorificând diverse abordări prezentate în Capitolul 1, susținem ideea că educația universitară trebuie să le ofere studenților programe formative practice pentru cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale. În acest context, prin raționament analogic avansăm următoarele **definiții**:

Atitudinea nonconflictuală este o predispoziție relativ stabilă și conștientizată de a reacționa pozitiv la conflicte, determinând modul constructiv de relaționare și rezolvare a conflictelor.

Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale se realizează prin antrenarea studenților în activități teoretico-practice de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice, formându-le o modalitate relativ constantă de raportare pozitivă reflectată ca funcționalitate din perspectiva integrării profesionale.

În capitolul 2, *Orientări teoretico-praxiologice în cunoașterea și recunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*, sunt analizate valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale în contextul abordărilor interdisciplinare și transdisciplinare. Capitolul a fost structurat pe ideea de a prezenta o explicație multinivelară și plurirelațională cerută de obiectul de studiu al cercetării, aducând argumente sintetizate din 1) pedagogie; 2) filosofie; 3) sociologie; 4) psihologie; 5) conflictologie. Documentarea teoretică este structurată pe o axă subsumată: **paradigmei normative** (teoria funcționalistă, teoria organizațională, teoria culturalistă, teoria conflictualistă) și **paradigmei interpretative** (teoria interacționistă, teoria cognitivistă, teoria constructivistă, teorii pozitivistă), expunând pozițiile științifice care justifică **imperativele funcționale pentru cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinilor nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale**:

1. *funcția de stabilitate normativă a valorilor* – asigură promovarea valorilor pedagogice, care trebuie cunoscute și recunoscute de către viitoarele cadre didactice;
2. *funcția de realizare a scopurilor* – studentul pedagog trebuie să cunoască și să recunoască valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinilor nonconflictuale cu scopul de a rezolva constructiv conflictele;

3. *funcția de adaptare la scopurile acțiunii* – studentul pedagog nu trebuie să evite sau să se adapteze la situațiile conflictuale, ci trebuie să manifeste atitudini nonconflictuale în rezolvarea eficientă a conflictelor din perspectiva integrării profesionale;
4. *funcția de integrare* – mediul universitar trebuie să asigure și să coordoneze special programe formative, vizând cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale.

Capitolul conține o analiză asupra concepției de trasare a perspectivelor de integrare profesională prin cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale; este analizată problematica integrării profesionale a cadrelor didactice; explicată importanța cunoașterii și recunoașterii/promovării valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale pentru trasarea anumitor perspective de integrare profesională.

Revalorificând diverse opțiuni definiționale, subliniem că integrarea profesională este de natură pluridimensională, concretizată în aspecte de factură valoric-atitudinală, organizațională, educațională, comunicațională, relațional-comportamentală, iar neintegrarea profesională (forma negativă a procesului de integrare) se datorează fie unor deficiențe de formare profesională sau de adaptare profesională, care favorizează apariția unor comportamente dezintegrative, distructive și disfuncționale pentru stabilitatea funcțională. În accepțiunea noastră, **antrenarea timpurie a studenților pedagogi în activități de trasare a perspectivelor de integrare profesională prin cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale poate influența pozitiv debutul profesional formal și nu adversativ**, înțelegând că școala nu este o „organizație tip militară” în care el este cel care „dictează rețete comportamentale”, iar elevii „le urmează cu strictețe”. *Trasarea perspectivelor de integrare profesională a studenților pedagogi prin cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale* este un proces formativ care presupune componente ce interacționează permanent, însemnând crearea unor coordonate dintre ceea ce anume i se solicită studentului pedagog pentru a se integra profesional (*dezvoltarea funcțională*) și ceea ce acesta demonstrează ca profesionist (*dezvoltarea atitudinală*), de exemplu, exprimarea *atitudinii nonconflictuale* în rezolvarea constructivă a conflictelor educaționale. În această perioadă se produce „selectivitatea” valorilor pedagogice la care studenții trebuie să adere, acestea urmând să fie cunoscute și recunoscute/promovate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale, manifestându-se plener în procesul relaționării, demonstrând stabilitate în perioada de integrare profesională. Se va considera integrat profesional studentul care capătă o oarecare independență profesională față de unele condiții și evenimente conflictuale.

Capitolul 2 cuprinde și o analiză a *modelelor orientate pe dimensiunea valori pedagogice–dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–perspective de integrare profesională*. În baza modelelor orientate pe dimensiunea valori pedagogice–dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–perspective de integrare profesională (*Modelul unidimensional al atitudinii, Modelul tridimensional al atitudinii, Modelul valorii așteptate, Modelul valorii rezultatului anticipat*) este demonstrată necesitatea unei schimbări metodologice pragmatice în complexitatea ei, fiind direcționată spre: 1) *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică), 2) *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică) și 3) *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă). Dintr-o mare colecție de studii vizând problematica formării inițiale a studenților pedagogi se detașează, după părerea noastră, o idee centrală, și anume că trebuie să fim conștienți de puterea pe care o au valorile pedagogice și atitudinea nonconflictuală asupra perspectivei de integrare profesională, deoarece nu conflictul în sine este o barieră de integrare, ci modul (constructiv sau distructiv) după care va fi rezolvat. Cea mai mare parte a cercetărilor modelelor orientate pe dimensiunea valori pedagogice–atitudinii nonconflictuale–integrare profesională este axată pe ideea de a trece de la un model normativ pasiv la unul funcțional activ, ca viitorul cadru didactic să-și exercite mai mult autoritatea profesională decât puterea coercitivă.

În capitolul 3, Metodologia dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale, este analizată dimensiunea cognitivă a valorilor pedagogice în dezvoltarea atitudinii nonconflictuale; dimensiunea pragmatică și dimensiunea aplicativă a valorilor pedagogice în dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale; este prezentată conceptualizarea *Modelului tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* (MTAN); sunt descrise elementele constitutive ale MTAN cu triplă funcționalitate: *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică); *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă) care reliefează caracterul constructivist, pozitivist și prospectiv al educației universitare. Pornind de la analiza interacțiunii trinomialului *valori pedagogice–dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–perspective de integrare profesională*, logica metodologiei cunoașterii/recunoașterii/promovării valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale presupune o descriere configurată pe cele trei dimensiuni: 1) *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); 2) *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică); 3) *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării*

profesionale (dimensiune aplicativă). Acceptând premisa că generalitatea și valabilitatea valorii nu o putem stabili decât pe cale logică, nu este deloc anodin pentru viitoarele cadre didactice să cunoască semnificația conceptuală și contextuală a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale. Acest proces include nu numai cunoașterea valorilor pedagogice pe dimensiunea teoretică, ci și parcurgerea pașilor procedurali pentru a trece la recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice pe dimensiunea pragmatică. În același context, sunt importante și recomandările: 1) valorificarea valorilor; 2) conștientizarea profesională; 3) cultivarea voinței de conformare a conduitei la valorile prevăzute; 4) crearea obișnuinței de acțiune în conformitate cu valorile alese. În special, raportarea valorilor pedagogice la *procesul conceptual, contextual și procedural* determină dezvoltarea atitudinii nonconflictuale la studenți, formându-le o modalitate relativ constantă de acțiune pozitivă reflectată ca funcționalitate din perspectiva integrării profesionale. Plecând de la analiza teoriilor expuse, considerăm *integritatea, responsabilitatea, tactul pedagogic, corectitudinea și obiectivitatea* valori pedagogice care prin cunoaștere/recunoaștere/promovare devin surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale, oferind studenților anumiți indicatori comportamentali în baza cărora să-și traseze perspective de integrare profesională. În accepțiunea noastră, includerea în cursul *Etica pedagogică* a unui *registru de interpretare a semnificației pentru fiecare valoare pedagogică* și exersarea prin cei șase pași procedurali amplifică posibilitățile studentului de *cunoaștere a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* pe dimensiunea teoretică și practică, demonstrând concordanța dintre valori, atitudini și integrare.

Tabelul 1. Registrul de interpretare a semnificațiilor valorilor pedagogice

Valori pedagogice	Semnificația conceptuală
Integritate morală	Înșușirea de a fi integru; cinste, probitate; incoruptibilitate, intact, indivizibil
Responsabilitate profesională	Obligația de a efectua un lucru, de a-și asuma răspundere, de a da socoteală de ceva, de a accepta și suporta consecințele
Tact pedagogic	Simț al măsurii și al fineței în comportare, determinând adoptarea unei decizii corecte în orice situație
Corectitudine profesională	Calitatea de a fi corect și cinstit; însușire a gândirii care respectă legile logice
Obiectivitate profesională	Imparțialitate, nepărtinire, lipsă de idei preconcepute în apreciere

Prin *cunoașterea valorilor pedagogice* se produce o aderare la semnificația autentică a valorilor, iar prin *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* se produce o trăire afectivă a

acestora, devenind atitudini-valori și direcționând în sens pozitiv inteligența studenților. În accepțiunea dată, crește probabilitatea că prin cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice, studentul își dezvoltă o nouă atitudine față de conflict, o atitudine nonconflictuală care îl direcționează spre trasarea perspectivelor de integrare profesională.

Considerăm imperativă identificarea dimensiunilor teoretice și practice ale învățării valorilor, propunând șase pași procedurali (Figura 1).

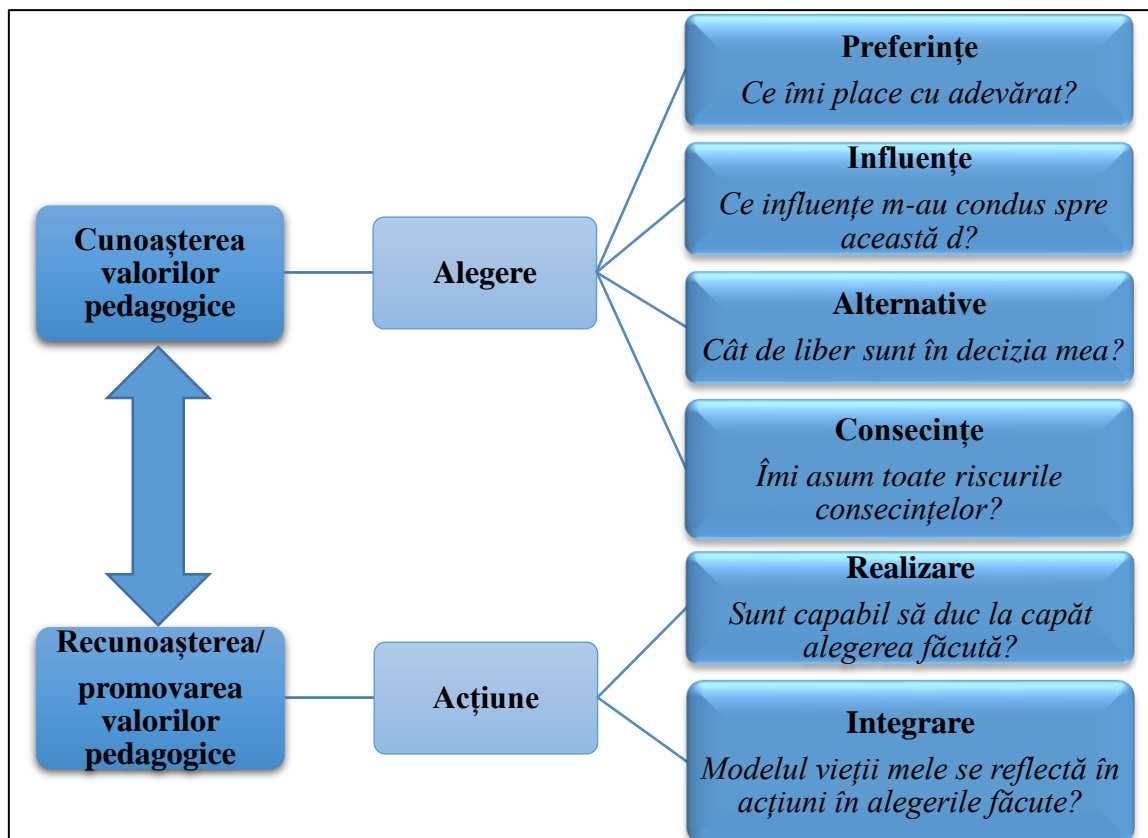

Fig.1.Pași procedurali în cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice

După prezentarea ideilor propuse în legătură cu dimensiunea teoretică, s-a prezentat un cadru analitic privind *dimensiunea practică de recunoaștere a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. În acest context, susținem ideea că *metodologia recunoașterii valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* trebuie să înceapă cu identificarea și ierarhizarea valorilor pedagogice. Efectuând o analiză comparativă a diverselor metode de cunoaștere a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a fost evidențiată importanța interdisciplinarității, transdisciplinarității, constructivismului și pozitivismului pentru ca studentul să-și formeze un *registru de valori pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale* și să-și completeze *ghidul de acțiuni etice în situațiile*

conflictuale, trecând de la egocentrism la alocentrism. *Cunoașterea semnificației valorilor pedagogice* este primul pas, fiind urmat de *cunoașterea realității valorice* în baza *Codului de etică al cadrului didactic*. Menționăm că pentru *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* sunt importante activitățile practice, proces care permite studentului să-și construiască o imagine complexă despre funcționalitatea valorilor ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale. În acest sens, un avantaj îl are și *Modelul raționamentului moral*, care a fost dezvoltat printr-un *un cadran* după care să se ghideze studenții.

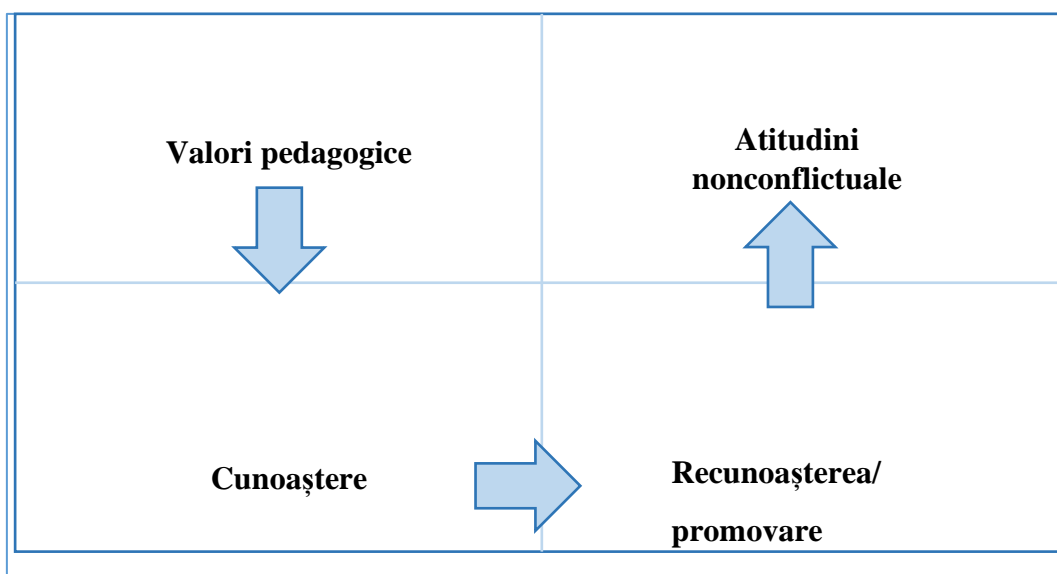

Fig. 2. Cadran de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice – atitudini nonconflictuale

În viziunea noastră, punctul de vedere conform căruia valorile și atitudinile se învață rămân o componentă esențială a curriculumului disciplinar la *Etica pedagogică*. În acest sens, se prefigurează anumite deschideri formative pentru recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților: 1) *formarea pe construirea competențelor în acțiune* – este o capacitate generativă susceptibilă de a produce diverse conduite etice în diverse situații noi; 2) *însușirea și generalizarea modelelor de comportament profesional* – ne referim aici la profilul moral al profesorului în sensul valorilor comportamente; 3) *acumularea de experiență și schimbarea în comportamentul personal* ca urmare a interacțiunii valori pedagogice–atitudini nonconflictuale–integrare profesională; 4) *conștientizarea standardelor fundamentale pe care se bazează judecățile valorice* – valorificarea și aplicarea valorilor pedagogice în activități etice în diverse contexte incerte. În continuare, ideile expuse cu referințe la *dimensiunea aplicativă de cunoaștere a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* sunt concordate cu *principiul valorii*

așteptate, presupunând că ajungem să avem anumite atitudini față de obiecte, lucruri, fenomene etc. Atitudinea nonconflictuală presupune reciprocitate și responsabilitate, adică ceea ce văd, simt eu, vezi și tu, conflictul este important pentru oricine vrea să fie rezolvat. Credem că atitudinea nonconflictuală are la bază judecata valorică, studentul își exprimă aprobarea sau dezaprobarea față de situația conflictuală, nu face atac la personalitatea celuilalt, nu se plasează în poziție de superioritate, iar finalitatea este în măsura în care comportamentul individului pune în evidență propriile atitudini față de valori, de alți oameni, la ceea ce se așteaptă de la el în împrejurările în care se află. Pentru *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale* este nevoie ca unitățile de conținut oferite studenților să prezinte modele comportamentale în diverse situații conflictuale: 1) prezentarea (sau prezența continuă) modelului uman, respectiv a valorilor sau a sistemului combinat, model+valori+atitudini; 2) demonstrarea sau descrierea de către model, de către cadrul didactic a comportamentului atitudinal dorit (atitudini nonconflictuale) și a valorilor așteptate (pedagogice); 3) demonstrarea de către model a satisfacției, plăcerii, confortului și avantajelor create prin receptarea rezultatelor asimilării de către celălalt a comportamentului așteptat (integrare). Considerăm că valorile pedagogice recunoscute de către studenți trebuie evaluate în acord cu funcționalitatea lor ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale, dar și în raport cu *modul de relaționare, stilul apreciativ și strategiile folosite de student în rezolvarea conflictelor*. Sinteza abordărilor expuse a stat la baza conceptualizării **Modelului tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale** (MTAN) cu triplă funcționalitate: 1) *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); 2) *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică); 3) *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă). Structura *Modelului tridimensional* respectă cele trei direcții formative: 1) *intrare* (input) – *cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dezvoltarea sistemului cognitiv); 2) *proces* – *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale* (dezvoltarea sistemului aplicativ); 3) *ieșiri* (output) – *trasarea perspectivelor de integrare profesională* (dezvoltarea sistemului aplicativ). Elementele constitutive ale MTAN reprezintă construcții teoretice cognitive, care pot fi transpuse în acțiuni practice și aplicative adaptate contextului semnificativ din *Planningul formativ* (PF), expuse în cursurile universitare *Etica pedagogică, Conflictologie, Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale. Ghid metodologic* și în *Strategiile de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale* (SDAN). Modelul tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale (MTAN) propune un *registru al valorilor pedagogice considerate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* și prezintă indicatorii perspectivelor de integrare profesională.

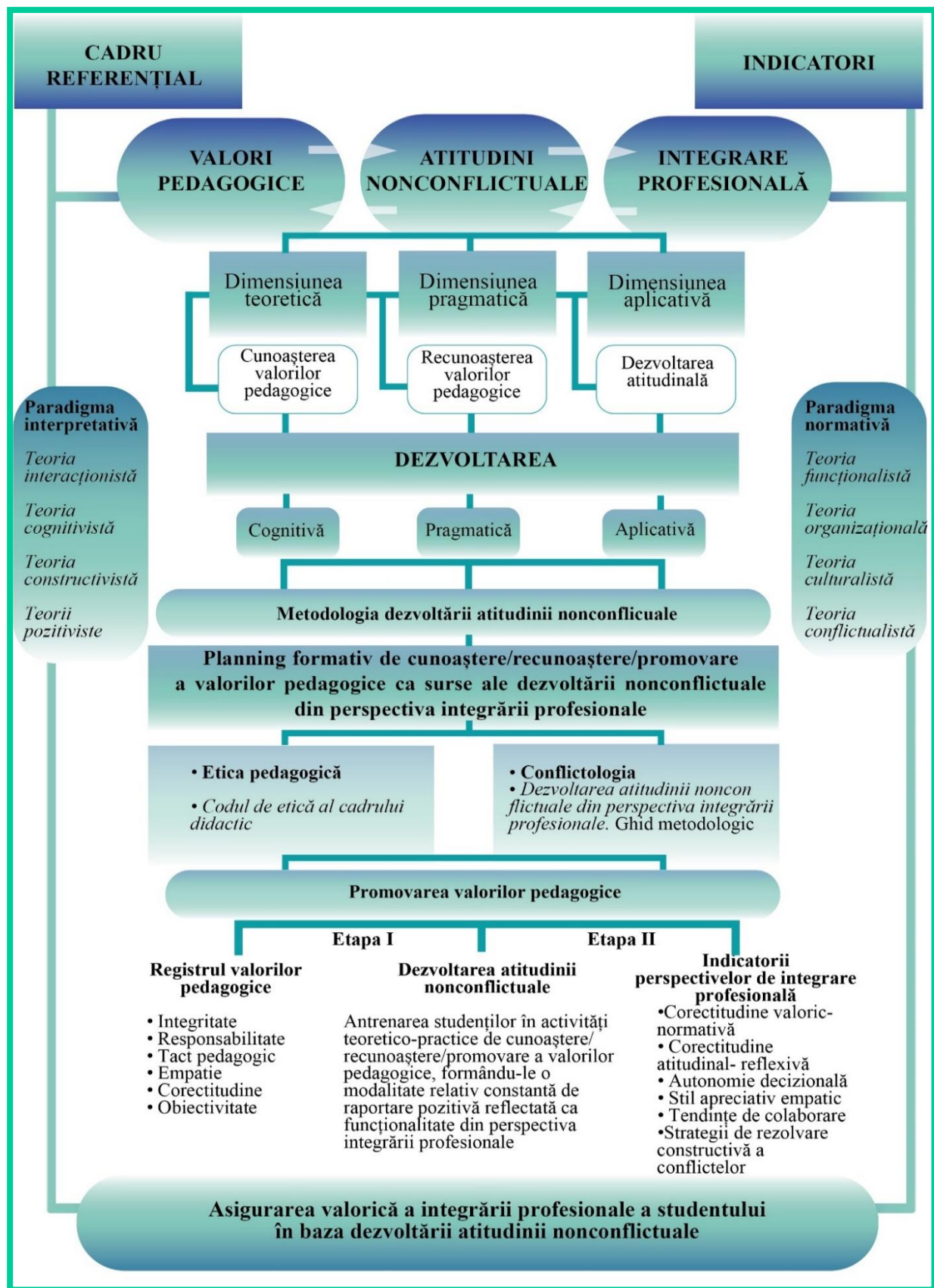

Fig 3. Modelul tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale (MTAN)

Un criteriu esențial de construcție al *MTAN* se referă la setul de valori pedagogice considerate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale: *integritate, responsabilitate, tact pedagogic, empatie, corectitudine, obiectivitate*. Valorile pedagogice au fost selectate în baza teoriilor și modelelor enunțate. Formula „expectanță x valoare” a constituit un criteriu fundamental privind analiza valorilor considerate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale, fiind remodelată în conformitate cu logica cercetării: *cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice x dezvoltarea atitudinii nonconflictuale = integrarea profesională*, obținând un instrument teoretic de ordin orientativ, unde *expectanța* este dezvoltarea atitudinii nonconflictuale ca finalitate cu caracter formativ a cunoașterii și recunoașterii/promovării valorilor pedagogice, iar trasarea perspectivelor de integrare profesională ca finalitate cu caracter prospectiv. În respectiva formulă pot fi incluse și alte valori pedagogice, doar că acestea trebuie să fie cunoscute și recunoscute/promovate de către student în acord cu funcționalitatea lor ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale. În prima etapă studentul trebuie să cunoască valorile pedagogice pe dimensiunea teoretică (semnificația conceptuală și contextuală), ceea ce reliefează dezvoltarea sistemului cognitiv, pregătind studentul pentru recunoașterea/promovarea valorilor ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale pe dimensiune pragmatică (semnificația procedurală). *MTAN* conține ca structură componenta *Etica pedagogică*, concordantă la exigențele prevăzute în *Codul de etică al cadrului didactic*. Respectiv, pentru această componentă a fost reconceptualizat curriculumul disciplinar *Etica pedagogică* și a fost elaborat cursul *Etica pedagogică*. Studentul are posibilitatea să înțeleagă sensul și semnificația valorilor, pornind de la distincția clară dintre *cunoașterea teoretică a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale* și cea pragmatică *de recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. Cunoașterea teoretică îl ajută pe student să înțeleagă realitatea, iar cea pragmatică să aleagă conștient acțiunea raportată la realitate, fiind într-o relație dialectică și bilaterală. Considerațiunea enunțată asigură construirea și dezvoltarea competențelor în acțiune conștientizate ca și capacități generative susceptibile de a forma o infinitate de conduite adecvate unei infinități de situații noi. Pentru primele două dimensiuni (teoretică și pragmatică) este aplicabil cursul *Etica pedagogică*, iar pentru a treia dimensiune (aplicativă) – cursul *Conflictologie* și Ghidul metodologic *Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. Fiind orientați pe aceste trei dimensiuni, studenții își formează anumite *scheme de raționamente* și *de acțiuni* (teoretice, practice, aplicative) pe care le vor folosi în calitate de cadru didactic în situații conflictuale, incerte, imprevizibile etc.

În **capitolul 4**, *Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale – demers experimental*, sunt aduse argumente și dovezi pentru justificarea experimentului pilot (2016-2018); sunt expuse grafic și analizate rezultatele preexperimentale, demonstrând că studenții chestionați au avut carențe semnificative privind cunoașterea și recunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării lor profesionale. Alegerea noastră în a organiza un experiment pilot ține și de necesitatea unui studiu introductiv, preexperimental, creând posibilități reale racordate la necesitățile studenților, pentru a descoperi o logică cumulativă cu triplă funcționalitate: 1) *cunoașterea valorilor pedagogice* – dimensiune teoretică; 2) *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* – dimensiune pragmatică; 3) *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* – dimensiune aplicativă. Trebuie să precizăm că experimentul pedagogic a fost unul **natural**, cu activități specifice de cercetare în mediul universitar; **sistematic**, organizat la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, conform planului stabilit în cadrul proiectului de cercetare postdoctorală; după perioada de timp a fost un experiment **longitudinal** constituit din două etape: prima etapă – **etapa preexperimentală** (2016-2018), în care a fost **organizat experimentul pilot**, a doua etapă – **etapa experimentală** (2019-2021), în care a fost organizat **experimentul de constatare, formare și validare**. **Etapa preexperimentală** a debutat cu **experimentul pilot** organizat în perioada 2016-2018, **eșantionul pilot** a fost alcătuit din 826 studenți pedagogi, ciclul I, anii de studii 3 și 4 de la *facultățile Științe ale Educației și Informatică, Filologie și Istorie, Istorie și Geografie, Limbi și Literaturi Străine*. Investigația experimentală, la nivel conceptual și procesual, a avut drept **scop inițial** organizarea experimentului pilot pentru obținerea informațiilor reale vizând opinia respondenților despre *valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* și validarea de conținut a chestionarelor. Valențele formative ale instrumentarului aplicat în cadrul experimentului pedagogic sunt dezvăluite consecutiv la fiecare etapă a demersului experimental. În concordanță cu scopul inițial propus, au fost proiectate următoarele **obiective ale experimentului pilot**: 1) elaborarea **Chestionarului 1**. *Evaluarea opiniilor despre valorile pedagogice și atitudinile nonconflictuale*; 2) elaborarea **Chestionarului 2**. *Evaluarea opiniilor studenților pedagogi despre cauzele și sursele conflictelor din mediul educațional*; 3) elaborarea și validarea **Chestionarului 3**. *Cunoașterea și recunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*; 4) stabilirea nivelului de cunoaștere a noțiunilor: *valori pedagogice, atitudini nonconflictuale, integrare/adaptare profesională*; 5) evaluarea opiniilor studenților pedagogi despre cauzele și sursele conflictelor din mediul educațional; 6) identificarea valorilor pedagogice cunoscute și

recunoscute de către studenții chestionați ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării lor profesionale; 7) Sinteza unui cadru de referință pentru organizarea ulterioară a experimentului de constatare, formare și validare axat pe necesitățile reale ale studenților pedagogi.

Tabelul 2. Referențialul de evaluare a opiniilor studenților privind valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale

<i>Criterii de evaluare</i>	<i>Indicatori de evaluare</i>	<i>Descriptori de evaluare</i>
Criteriul 1. Componenta cognitivă Itemii: 1, 6, 7	1. Cunoașterea valorilor pedagogice. 2. Definierea exactă a conceptelor: <i>valori pedagogice, atitudini nonconflictuale, adaptare profesională, integrare profesională.</i>	1. Autenticitatea răspunsului 2. Corectitudinea răspunsului 3. Originalitatea răspunsului
Criteriul 2. Componenta practică Itemii: 2, 3, 4	1. Recunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale în scopul optimizării procesului de integrare profesională. 2. Recunoașterea contravalorilor generatoare de conflicte în mediul educațional.	4. Coerența răspunsului
Criteriul 3. Componenta aplicativă Itemii: 5, 8	1. Configurația valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale.	

Concretizăm că pentru **Criteriul 1, Componenta cognitivă** (itemii 1, 6, 7), a fost stabilit ca indicator de evaluare definierea exactă a noțiunilor: *valori pedagogice, atitudini nonconflictuale, adaptare profesională, integrare profesională*, urmărind cunoașterea cât mai aproape de semnificația terminologică care presupune recurgerea la o descriere noțională a sensului respectiv. Rezultatele sintetizate au fost estimate conform următoarelor niveluri: *nivel înalt* (90-100 puncte) – cunoaște și definește corect conceptele, răspunsul este științific corect, autentic, original și coerent; *nivel mediu* (70-90 puncte) – definierea conține unele inexactități, răspunsurile conțin unele imprecizii, sunt incoerente și lipsite de relevanță științifică; *nivel scăzut* (50-70 puncte) – nu cunoaște și nu poate defini conceptele, explicația lipsește sau este copiată din internet, răspunsul nu corespunde cu întrebarea propusă.

Precizăm că o analiză globală a răspunsurilor oferite de studenții implicați în experimentul pilot ne-a condus spre următoarele deducții: **majoritatea celor chestionați dețin anumite cunoștințe, dar și diverse carențe în definirea conceptelor enunțate.** Credem că din lipsa preocupărilor formative pentru *cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca*

surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale majoritatea studenților chestionați au avut răspunsuri vagi și ne semnificative.

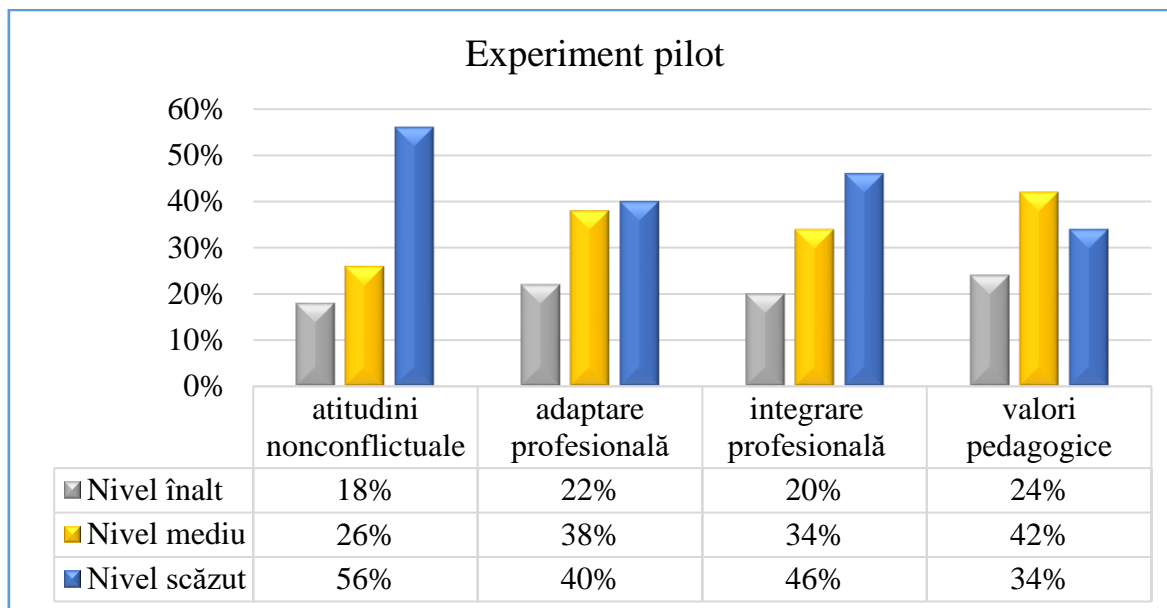

Fig. 4. Nivelul de cunoaștere a noțiunilor (Componenta cognitivă)

Rezultatele reprezentate în Figura 4 conduc la deducția că studenții pedagogi, fiind la finele studiilor (anii 3 și 4), au anumite *idei sumare despre valorile pedagogice*, însă acestea nu sunt fundamentate în baza *Codului de etică al cadrului didactic* sau în baza unui *Referențial valoric destinat domeniului științe ale educației*, acestea fiind de o importanță majoră în formarea calitativă a cadrelor didactice.

Analizând cercetările enunțate anterior, precum și observațiile din cadrul experimentului pilot, deducem că viitoarele cadre didactice *nu au un set comun de valori pedagogice care trebuie să constituie profilul moral al cadrului didactic (item 2, Componenta cognitivă)*.

În această ordine de idei, trebuie să precizăm că pentru itemii care necesită o ierarhizare a opțiunilor a fost stabilit următorul scor: 3 puncte pentru *rangul I*; 2 puncte pentru *rangul II*; 3 puncte pentru *rangul III*. Rezultatele obținute pentru fiecare rang evidențiază faptul că studenții pedagogi *au nominalizat valorile pe care le consideră demne de urmat în cariera profesională*.

În lotul experimental (2019-2021) au fost incluși 232 de studenți pedagogi – grup de constatare (GC) și 232 – grup de validare (GV), ciclul I, anii de studii 3 și 4 de la facultățile Științe ale Educației și Informatică, Filologie și Istorie, Istorie și Geografie, Limbi și Literaturi Străine.

Scopul experimentului de constatare constă în identificarea nivelului de *cunoaștere și recunoaștere a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*.

În vederea realizării experimentului de constatare au fost stabilite următoarele **obiective**:

1. **O.1.** Identificarea nivelului de *cunoaștere și recunoaștere a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale*.
2. **O.2.** Constatarea nivelului de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale în raport cu nivelul atitudinilor conflictuale.
3. **O.3.** Stabilirea strategiei de rezolvare a conflictului pe dimensiunile: *confruntare, colaborare, compromis, adaptare, evitare*.
4. **O.4.** Determinarea raportului dintre frecvența dezvoltării atitudinii nonconflictuale ca perspectivă de integrare profesională și frecvența *stilului apreciativ* de rezolvare a conflictelor.

În **setul instrumentelor de cercetare** au fost incluse următoarele teste și chestionare în raport cu obiectivele propuse spre realizare:

1. Pentru O.1. Identificarea *valorilor pedagogice cunoscute și recunoscute de către studenții chestionați ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale* – **Chestionarului 3**, *Cunoașterea și recunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*.
2. Pentru O.2. Constatarea nivelului de dezvoltare a atitudinilor nonconflictuale în raport cu atitudinile conflictuale – *Testul de identificare a tipurilor de atitudini* (adaptat după F. Lacombe [49, p. 200]).
3. Pentru O.3. Identificarea strategiei de rezolvare a conflictului pe dimensiunile: *confruntare, colaborare, compromis, adaptare, evitare* – Chestionarul Thomas-Kilmann.
4. Pentru O.4. Determinarea raportului dintre frecvența dezvoltării atitudinii nonconflictuale ca perspectivă de integrare profesională și frecvența *stilului apreciativ* de rezolvare a conflictelor – *Chestionarul de identificare a stilului apreciativ de rezolvare a conflictelor (SARC)*.

Analiza comparativă a mediilor prezentate în Figura 4 și Figura 5 permite să constatăm că nu distingem frecvențe semnificativ diferite privind rezultatele înregistrate în prima etapă – **etapa preexperimentală** (2016-2018), în care a fost **organizat experimentul pilot**, față de a doua etapă – **etapa experimentală** (2019-2021), în care a fost organizat **experimentul de constatare**, ceea ce argumentează complexitatea procesului de *cunoaștere și recunoaștere a valorilor pedagogice ca surse de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*, fiind un argument în plus pentru promovarea valorilor cu triplă funcționalitate: 1) *cunoașterea valorilor pedagogice*

(dimensiune teoretică); 2) *recunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică); 3) *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă).

Ilustrarea datelor reprezentate în Figura 5 permite să observăm că nu există o diferență semnificativă între mediile obținute de studenții implicați în experimentul pilot și cei incluși în experimentul de constatare pentru *Criteriul 1, Componenta cognitivă*.

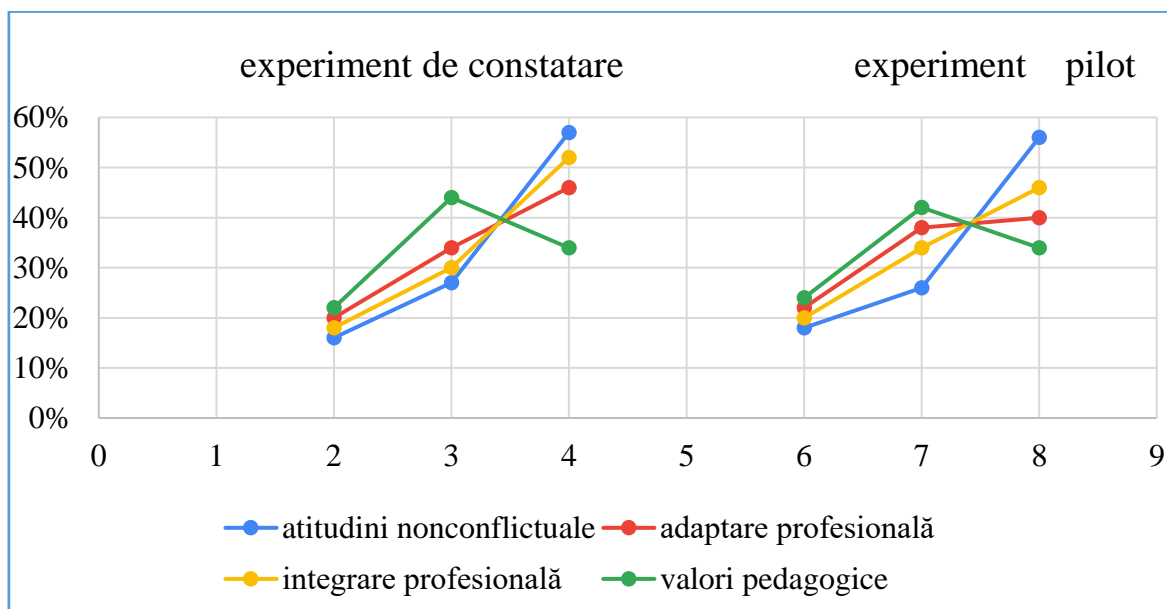

Fig. 5. Mediile comparative pentru componenta cognitivă (ex. de constatare/ex. pilot)

Pentru a pune în evidență *ierarhizarea valorilor pedagogice recunoscute de către studenți ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* am decis să sintetizăm scorurile obținute după principiul distribuției procentuale, prezentându-le conform rangurilor respective. Precizăm că în experimentul de constatare pentru itemii care necesită o ierarhizare a opțiunilor am păstrat același scor stabilit în experimentul pilot: pentru *rangul I* - 3 puncte; pentru *rangul II* - 2 puncte; pentru *rangul III* - 3 puncte. Astfel, au fost stabilite trei ierarhii distincte după rang, în funcție de frecvența identificată și ordinea preocupării pentru *valorile pedagogice în baza cărora se dezvoltă atitudinea nonconflictuală din perspectiva integrării profesionale*. Distribuția respectivă a ajutat să stabilim frecvența și să comparăm valorile pedagogice identificate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale în experimentul pilot în raport cu cele identificate în experimentul de constatare. În acest context de analiză constatativă, deducem că atât studenții din experimentul pilot, cât și cei din experimentul de constatare nu fac o distincție clară între valori și atitudini, iar rezultatele obținute demonstrează o confuzie și o incoerență în cunoașterea și recunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților. Generalizând rezultatele obținute în această etapă și analizând

ierarhizarea valorilor indicate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale, înțelegem realitatea fenomenului descris ca o dificultate și nu ca o perspectivă de integrare profesională.

Tabelul 3. Ierarhizarea comparativă a valorilor pedagogice recunoscute de către studenți ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale

Experiment pilot					
Rangul I		Rangul II		Rangul III	
Bunătate	27%	Cinste	23%	Performanțe	25%
Iertare	24%	Iubire	21%	Curaj	22%
Prietenie	16%	Educație	16%	Sinceritate	17%
Ordine	14%	Înțelegere	15%	Empatie	14%
Adevăr	9%	Comunicare	13%	Amabilitate	12%
Nonviolență	6%	Competențe	7%	Toleranță	6%
Dreptate	4%	Profesionalism	5%	Exigență	4%
Experiment de constatare					
Rangul I		Rangul II		Rang III	
Dreptate	27%	Politețe	23%	Iubire	25%
Bunătate	24%	Educație	21%	Prietenie	22%
Principialitate	16%	Toleranță	16%	Respect	17%
Devotament	14%	Empatie	15%	Adevăr	14%
Încredere	9%	Sinceritate	13%	Umanism	12%
Libertate	6%	Profesionalism	7%	Ordine	6%
Comunicare	4%	Compașiunea	5%	Nonviolență	4%

O analiză comparativă a rezultatelor prezentate permite să generalizăm că *studenții pedagogi nu operează cu un set comun de valori pedagogice considerate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale*. Atât respondenții din experimentul pilot, cât și cei din experimentul de constatare, au tendințe de a se raporta mai mult la valorile morale, considerându-le valori pedagogice, de exemplu, *libertatea, prietenia*, ceea ce impune să deducem că aceștia nu disting specificul valorilor pedagogice. Așadar, constatăm că au fost nominalizate *compasiunea, curajul, amabilitatea* care sunt trăsături de caracter, sentimente, precum și concepte ce denotă o pretenție, cerință, exiguitate și care pot fi o sursă a atitudinii conflictuale, de exemplu, *exigența, ordinea*,

exprimând o tendință spre conformism sau agresivitate. Este important să menționăm că studenții nu au identificat *integritatea, tactul pedagogic, responsabilitatea* ca valori pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale, însă au indicat *amabilitatea* ca valoare și nu ca atitudine.

De asemenea, în acest capitol este descris *Planningul formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*; sunt reprezentate grafic și analizate comparativ rezultatele obținute în a doua etapă experimentală (2019-2021), în care a fost organizat experimentul de constatare, formare și validare; sunt analizate comparativ rezultatele postformative, demonstrând o schimbare progresivă în întreg lotul experimental; este esențializată eficiența *Modelului tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale (MTAN)* și este confirmată validitatea *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*.

Experimentul formativ a fost organizat în perioada 2020-2021, fiind incluși 232 de studenți pedagogi, ciclul I, anii de studii 3 și 4 de la facultățile Științe ale Educației și Informatică, Filologie și Istorie, Istorie și Geografie, Limbi și Literaturi Străine.

Scopul Planningului formativ constă în cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale a studenților pedagogi.

Obiectivele Planningului formativ:

O.1. *Cunoașterea valorilor pedagogice ca surse de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale pe dimensiunea teoretică.*

O.2. *Recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale pe dimensiunea pragmatică.*

O.3. *Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale pe dimensiunea aplicativă.*

Pentru realizarea O.1 și O.2, Cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale pe dimensiunea teoretico-practică a fost elaborat:

- *Curriculumul disciplinar la „Etica pedagogică”;*

- Cursul universitar „Etica pedagogică”;
- 12 Strategii de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale.

Pentru realizarea obiectivului trei vizând *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* pe dimensiunea aplicativă a fost elaborat:

- *Curriculum disciplinar* la „Conflictologie”;
- *Notele de curs* „Conflictologie”. Chișinău: UPS „I. Creangă”, 2019, 275 p. ISBN 978-9975-134-76-7;
- *Ghidul metodologic* „Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale”.

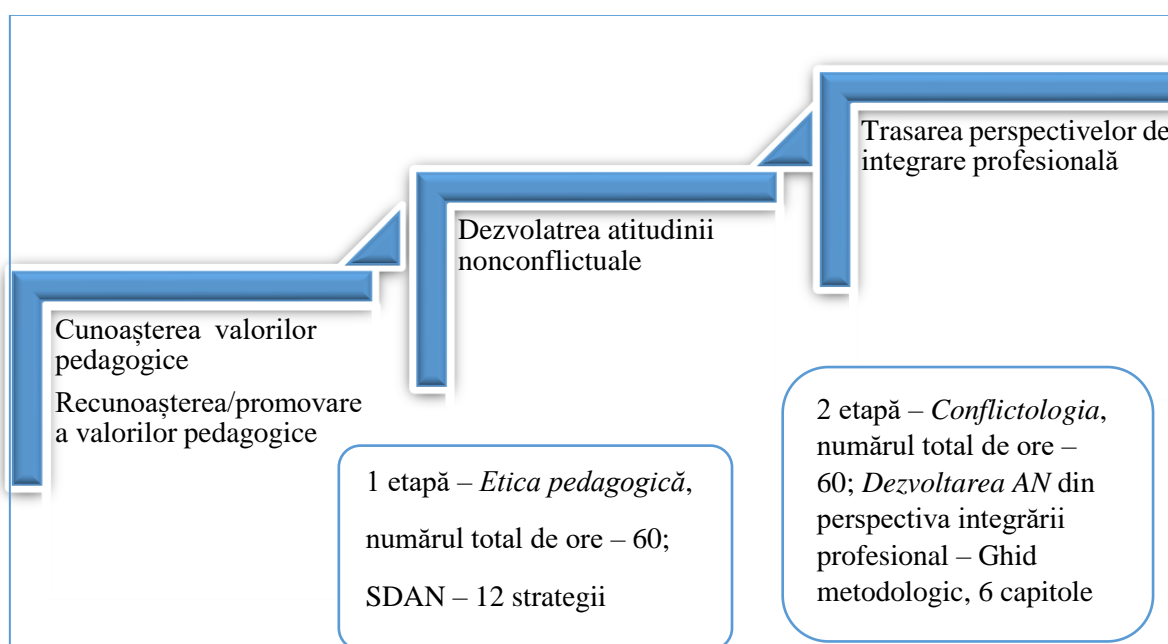

Figura 6. Etapele de organizare a experimentului formativ

Scopul experimentului de validare a prevăzut stabilirea eficienței *Modelului tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* (MTAN) și validarea *Planningului formativ*.

Obiectivele experimentului de validare

1. **O.1.** Determinarea postformativă a nivelului de *cunoaștere și recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale a studenților*.
2. **O.2.** Stabilirea postformativă a nivelului de dezvoltare a atitudinilor nonconflictuale în raport cu nivelul atitudinilor conflictuale.

3. **O.3.** Identificarea postformativă vizând frecvența strategiei de rezolvare a conflictului pe dimensiunile: *confruntare, colaborare, compromis, adaptare, evitare*.
4. **O.4.** Stabilirea postformativă a raportului dintre frecvența dezvoltării atitudinii nonconflictuale ca perspectivă de integrare profesională și frecvența *stilului apreciativ* de rezolvare a conflictelor.

În experimentul de validare au fost incluși 232 de studenți pedagogi, ciclul I, anii de studii 3 și 4 de la facultățile Științe ale Educației și Informatică, Filologie și Istorie, Istorie și Geografie, Limbi și Literaturi Străine. În continuare, analiza comparativă a datelor a permis să demonstrăm schimbările semnificative vizând nivelul de cunoaștere a conceptelor pe toate dimensiunile investigate și să stabilim o configurație a setului de valori pedagogice cunoscute și recunoscute de studenți ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale.

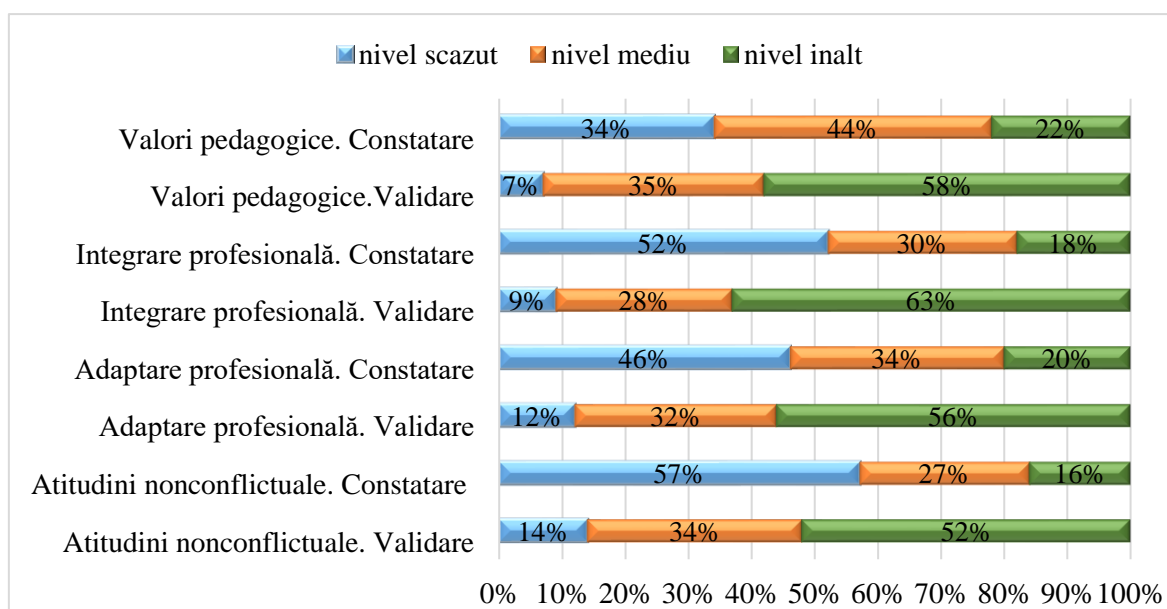

Fig. 7. Nivelul de cunoaștere a noțiunilor. Componenta cognitivă (EC – EV)

În urma realizării *Planningului formativ*, pe dimensiunea teoretico-practică inclusă în **Etapa 1, Cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale**, observăm o creștere semnificativ pozitivă de definiere a noțiunilor (Componenta 1) pe întreg lotul experimental. Analiza cantitativă și calitativă a răspunsurilor oferite de studenți vizând *nivelul de cunoaștere și definiere a noțiunilor* (Figura 7) permite să afirmăm că prin implementarea *PF* s-a contribuit la implicarea activă a studenților în redescoperirea definițiilor (*valori pedagogice, atitudini*

nonconflictuale, adaptare profesională, integrare profesională), la cunoașterea funcționalității conceptuale prin indicarea genului proxim (termenul de referință al definiției) ca semnificație.

Rezultatele pentru Criteriul 2. Componenta argumentativă (Secțiunea 2, *Identificarea și recunoașterea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* sunt la fel de reprezentative.

Tabelul 4. Ierarhizarea valorilor pedagogice identificate de către studenți ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale

Experiment de constatare					
Rangul I		Rangul II		Rangul III	
Dreptate	27%	Politețe	23%	Iubire	25%
Bunătate	24%	Educație	21%	Prietenie	22%
Principialitate	16%	Toleranță	16%	Respect	17%
Devotament	14%	Empatie	15%	Adevăr	14%
Încredere	9%	Sinceritate	13%	Umanism	12%
Libertate	6%	Profesionalism	7%	Ordine	6%
Comunicare	4%	Compașiunea	5%	Nonviolența	4%
Experiment de validare					
Rangul I		Rangul II		Rangul III	
Integritate	27%	Comunicare	23%	Respect	25%
Responsabilitate	24%	Adevăr	21%	Altruism	22%
Tact pedagogic	16%	Moralitatea	16%	Bunătate	17%
Empatie	14%	Echitate	15%	Optimism	14%
Corectitudine	9%	Dreptatea	13%	Conștiinciozitate	12%
Obiectivitate	6%	Profesionalism	7%	Umanismul	6%
Profesionalism	4%	Onestitate	5%	Toleranța	4%

Analiza rezultatelor comparative atestă o schimbare calitativă a preferențelor valorice ale respondenților înregistrate după implementarea *Planningului formativ*, ceea ce permite să stabilim o configurație a setului de valori pedagogice cunoscute și recunoscute de studenți ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale selectate după rangul

1 (integritatea (27%), responsabilitatea (24%), tactul pedagogic (16%), empatia (24%), corectitudinea (9%), obiectivitatea (6%), profesionalismul (4%).

Referindu-ne la **rezultatele comparative vizând realizarea Obiectivului 2, Stabilirea postformativă a nivelului de dezvoltare a atitudinilor nonconflictuale în raport cu nivelul atitudinilor conflictuale**, atunci trebuie să precizăm că a fost reaplicat același *Test de identificare a tipurilor de atitudini* elaborat de F. Lacombe.

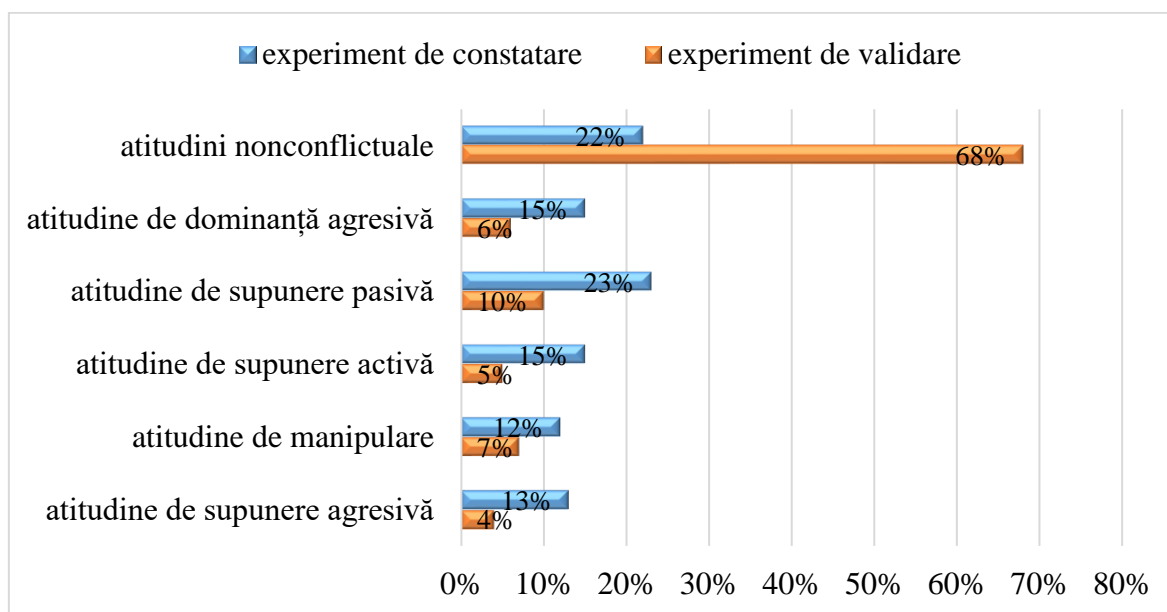

Fig. 8. Distribuția comparativă a frecvenței atitudinilor adoptate de studenți

Analiza calitativă și cantitativă a rezultatelor experimentale reprezentate în Figura 8 pun în evidență schimbările care au survenit după implementarea *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. Observăm o majorare considerabilă a numărului de studenți care au demonstrat o *dinamică pozitivă în dezvoltarea atitudinii nonconflictuale*, de la 22% - rezultat înregistrat în experimentul de constatare, la 68% - rezultat obținut în experimentul de validare. Rezultatele sunt semnificative pe întreg lotul experimental, 68% indică *dezvoltarea atitudinilor nonconflictuale* în etapa de validare comparativ cu 22% de cazuri în care rangul valorilor a fost nesemnificativ. Compararea statistică este reprezentată de valoarea indicelui $z = -16.974$ (z-score), $p \leq 0.05$ (pragul de semnificație), indicând o schimbare pozitivă semnificativă în dezvoltarea atitudinii nonconflictuale, ceea ce dovedește eficiența *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. În acest context, rezultatele obținute confirmă statistic presupuziția că *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din*

perspectiva integrării profesionale se realizează prin implicarea studenților în activități teoretico-practice de cunoaștere și recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice.

În cele ce urmează prezentăm rezultatele postformative, comparând schimbările produse în alegerea modului de relaționare și a strategiei de rezolvare a conflictului pe dimensiunile: *confruntare, colaborare, compromis, adaptare, evitare*. Astfel, pentru **realizarea Obiectivului 3** a fost readministrat Chestionarul Thomas-Kilmann

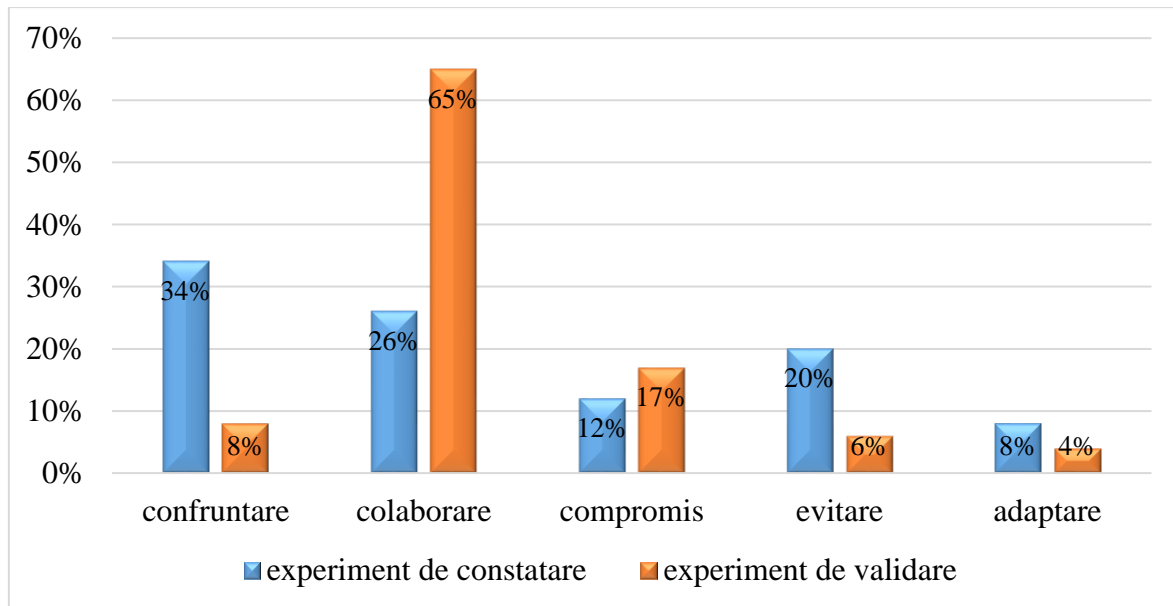

Fig. 9. Distribuția comparativă a frecvențelor privind modul de relaționare și strategiile folosite în rezolvarea conflictelor

În optica celor relatate, se confirmă utilitatea cursului *Conflictologie* ca necesitate formativă atât pentru *cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*, cât și pentru *asumarea responsabilității profesionale în rezolvarea conflictelor până acestea ajung să se transforme în conflicte distructive, situații de criză educațională, moobyng sau bullying*.

Analiza dinamicii postformative demonstrează o corelație semnificativ pozitivă dintre atitudinea nonconflictuală (68%) și colaborare (65%), ceea ce indică tendințele studenților spre *relaționare activă ca perspective de integrare profesională*. Datele pe care le-am obținut permit să deducem că *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale poate fi realizată prin implicarea studenților în activități teoretico-practice de cunoaștere și recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice*.

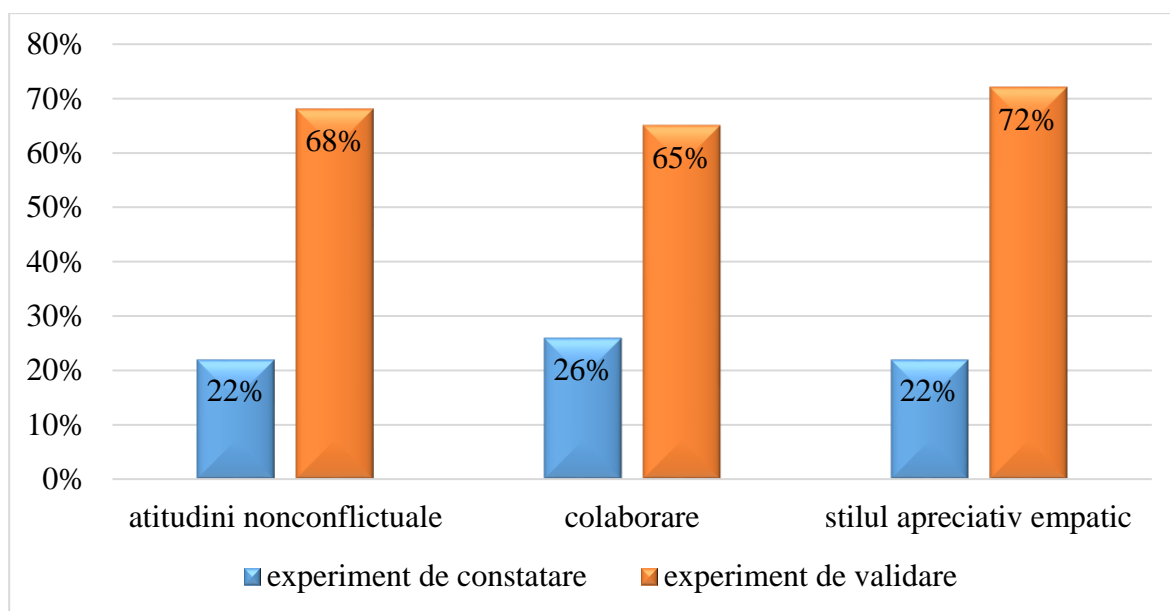

Fig. 10. Mediile comparative privind corelația dintre atitudini nonconflictuale, stilul apreciativ empatic și colaborarea

Rezultatele cercetării confirmă *ipoteza*: cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale poate fi realizată, dacă formarea inițială a cadrelor didactice se va baza pe *Modelul tridimensional* cu triplă funcționalitate: *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică); *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă) și pe valorificarea *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Sistematizând ideile expuse în baza unui raționament deductiv ce dezvăluie *semnificația valorilor pedagogice ale atitudinii nonconflictuale într-un proces de dezvoltare* sunt sintetizate următoarele **concluzii generale**:

1. Într-un cadru analitic aductor au fost formulate argumente științifice pentru **consolidarea epistemologică vizând valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale**. A fost analizată evoluția și semnificația noțiunilor *valori/valori pedagogice; cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice; atitudine/dezvoltarea atitudinii; conflictual/nonconflictual; atitudine nonconflictuală, integrare/integrare profesională* și demonstrată interacțiunea trinomului:

valori pedagogice–dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–integrare profesională. Analiza retrospectivă a permis să constatăm o insuficiență a cercetărilor privind direcția prospectivă a formării cadrelor didactice pentru asigurarea cunoașterii/recunoașterii/promovării valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale, ceea ce nu cadrează cu politicile similare din Uniunea Europeană.

Analiza comprehensivă a interacțiunii conceptuale a permis să justificăm ideea centrală a cercetării vizând *relevanța valorilor pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. Au fost definite noțiunile operaționale de *cunoaștere și recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice*: *cunoașterea valorilor pedagogice* a fost analizată ca un proces teoretic explicativ la nivel de semnificație conceptuală și contextuală, iar *recunoașterea valorilor pedagogice* ca proces acțional, având ca rezultat dezvoltarea atitudinii nonconflictuale.

2. **A fost definit conceptul dezvoltarea atitudinii nonconflictuale** ca proces care se realizează prin antrenarea studenților în activități de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice, formându-le o modalitate relativ constantă de raportare pozitivă reflectată ca funcționalitate din perspectiva integrării profesionale. Au fost aduse dovezi științifice în **selectarea valorilor pedagogice considerate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale: integritate, responsabilitate, tact pedagogic, empatie, corectitudine, obiectivitate**.
3. În contextul abordărilor interdisciplinare și transdisciplinare **au fost stabilite orientările teoretico-praxiologice** vizând *cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ale dezvoltării nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. A fost prezentat un cadru referențial multinivellar și plurirelațional, aducând argumente sintetizate din următoarele domenii: pedagogie; filosofie; sociologie; psihologie; conflictologie. Au fost aduse argumente privind preocupările științifice ancorate în abordările postmoderniste și pozitivistice despre *realitatea interacțiunii trinomialului: valori pedagogice–dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–perspectiva de integrare profesională*. Documentarea teoretică a fost structurată pe o axă subsumată: paradigmei normative (*teoria funcționalistă, teoria organizațională, teoria culturalistă, teoria conflictualistă*) și paradigmei interpretative (*teoria interacționistă, teoria cognitivistă, teoria constructivistă, teorii pozitivistice*), ceea ce a permis să extindem cercetarea în funcție de gradul de generalitate formativă pentru *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică), *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică) și *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă). Au fost aduse argumente care justifică utilizarea conceptului *trasare*

a perspectivelor de integrare profesională, precizând semnificația de indicare a orientării formative tridimensionale.

S-au analizat modelele constructiviste și funcționale, care contribuie direct la fundamentarea teoretico-practică a procesului de cunoaștere și recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale: *Modelul unidimensional al atitudinii*, *Modelul tridimensional al atitudinii*, *Modelul valorii așteptate*, *Modelul valorii rezultatului anticipat*.

4. Prin sintetizarea deductivă a fost **conceptualizat Modelul tridimensional** cu triplă funcționalitate: 1) *cunoașterea valorilor pedagogice*; 2) *recunoașterea/promovare valorilor pedagogice*; 3) *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*, conținând trei elemente structurale: *valori pedagogice–atitudini nonconflictuale–integrare profesională* reprezentate ca dimensiuni orientative de interacțiune teoretică, pragmatică și aplicativă, fiind proiectat în baza pozițiilor teoretice subsumate *paradigmei normative* și *paradigmei interpretative*, ambele ilustrând preocupări la nivel funcțional și procedural. **Modelul tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale (MTAN)** reflectă cele trei direcții formative: 1) *intrare* (input) – cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice (dezvoltarea sistemului cognitiv); 2) *proces* – dezvoltarea atitudinii nonconflictuale (dezvoltarea sistemului aplicativ); 3) *ieșiri* (output) – trasarea perspectivelor de integrare profesională (dezvoltarea sistemului aplicativ). Elementele constitutive ale *MTAN* au fost transpuse în activități formative.
5. Prin valorificare analitico-interpretativă a fost argumentată importanța interdisciplinarității, transdisciplinarității, constructivismului și pozitivismului pentru educația prospectivă a viitoarelor cadre didactice și **elaborată metodologia cunoașterii și recunoașterii/promovării valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale**, care fundamentează configurația celor trei dimensiuni: 1) cunoașterea valorilor pedagogice (dimensiune teoretică); 2) recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice (dimensiune pragmatică); 3) dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale (dimensiune aplicativă).
6. **Reconsiderarea științifică** vizând *valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* a determinat selectarea metodelor și strategiilor propuse pentru fiecare dimensiune. Pentru primele două dimensiuni (teoretică și practică) **a fost reactualizat curriculumul disciplinar Etica pedagogică**, **a fost elaborat cursul universitar Etica pedagogică**, **au fost elaborate și implementate 12**

Strategii de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale. Pentru a treia dimensiune (aplicativă) a **fost elaborat** curriculumul disciplinar *Conflictologia*, **au fost elaborate notele de curs** *Conflictologia* și **Ghidul metodologic** *Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*, toate constituind *Planningul formativ*.

7. Semnificațiile teoretice ale valorilor pedagogice în dezvoltarea atitudinii nonconflictuale a studenților au justificat necesitatea organizării experimentului pilot (**etapa preexperimentală**). Rezultatele **experimentului pilot** au confirmat actualitatea și necesitatea extinderii studiului privind *valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*. A fost sintetizată o analiză interpretativ-progresivă a situației reale, validat conținutul instrumentarului aplicat și confirmate strategiile pentru organizarea ulterioară a experimentului pedagogic axat pe necesitățile reale ale studenților vizând: *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică); *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă). Rezultatele obținute au demonstrat că studenții au curențe în cunoașterea și recunoașterea conceptuală a noțiunilor.
8. Au fost aduse dovezi pentru faptul că **studenții nu operează cu un set comun de valori pedagogice considerate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale**; studenții nu au identificat *integritatea, tactul pedagogic, responsabilitatea* ca valori pedagogice; 78% dintre studenții chestionați au avut *atitudini conflictuale*; 34% au ales confruntarea ca strategie în rezolvarea conflictelor; 22% dintre studenții chestionați au optat pentru *stilul apreciativ detașat* în rezolvarea conflictelor. A fost stabilită **tendința studenților spre integrare profesională activă (22%) în raport cu tendința studenților spre integrare pasivă (78%)**. Rezultatele experimentului de constatare au conturat importanța *valorilor pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*, au confirmat necesitatea de suport formativ *Modelul tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* (MTAN) și necesitatea implementării *Planningului formativ*.
9. Experimentul formativ s-a desfășurat în două etape organizatorice și corespunde celor trei dimensiuni proiectate. În prima etapă a fost inclus cursul *Etica pedagogică* și *12 Strategii de dezvoltare a atitudinii nonconflictuale* (SDAN), iar în etapa a doua cursul *Conflictologie* și Ghidul metodologic *Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. **Inovația Planningului formativ constă în faptul că reprezintă o combinație teoretico-practică, utilizând principiile alternanței constructiviste pentru fundamentarea**

valorilor pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale.

10. Rezultatele obținute în urma realizării experimentului formativ au demonstrat schimbări progresive la nivelul întregului lot experimental. **Schimbările semnificative pentru nivelul înalt indică:** *definirea valorilor pedagogice* de la 22% înregistrate în experimentul de constatare la 58% înregistrate în experimentul de validare; *definirea atitudinii nonconflictuale* de la 16% înregistrate în experimentul de constatare la 52% înregistrate în experimentul de validare; *definirea integrării profesionale* de la 18% înregistrate în experimentul de constatare la 63% înregistrate în experimentul de validare; *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale* de la 22% înregistrate în experimentul de constatare la 68% înregistrate în experimentul de validare; *colaborarea* de la 26% înregistrate în experimentul de constatare la 65% înregistrate în experimentul de validare; *stilul apreciativ empatic* de la 22% înregistrate în experimentul de constatare la 72% înregistrate în experimentul de validare. Au fost identificate și incluse în rangul I următoarele valori pedagogice considerate ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale: *integritatea* (27%), *responsabilitatea* (24%), *tactul pedagogic* (16%), *corectitudinea* (9%) și *obiectivitatea* (6%), deși nu au fost nominalizate în experimentul de constatare.
11. Rezultatele obținute au demonstrat eficiența MTAN cu triplă funcționalitate: *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); *recunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică); *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă) și a confirmat validitatea *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*.

Studiul realizat deschide o nouă direcție de cercetare pe dimensiunea prospectivă în contextul educației constructiviste, conflictologiei și deontologiei: ***Pedagogia prospectivă a integrării profesionale***. Au fost create premise pentru extinderea cercetării aplicative pe dimensiunea interacțiunii *valori pedagogice–dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–perspective de integrare profesională*.

RECOMANDĂRI

Sugestii pentru cercetări ulterioare

- În actualitatea societății concurențiale, dezideratul *axării pe excelență* este unul de rezonanță. În acest context, o linie de subiect investigațional o constituie **excelența relațională**, care poate

constitui substanța unui **Ghid metodologic**, care să se adreseze studenților-pedagogi și cadrelor didactice școlare și universitare în vederea rezolvării dificultăților în domeniul relaționării interpersonale în educație și celor care doresc să învețe cum atitudinile pot fundamenta relaționarea profesională în domeniul educației.

- Problematika abordată în legătură cu valorile pedagogice din perspectiva integrării profesionale generează raportarea la diverse aspecte funcționale, printre care se înscrie integrarea ca deziderat socio-educational la *confluența studii-profesie*. Preocuparea pentru **dimensiunea socio-pedagogică a integrării profesionale** devine o coordonată investigațională de actualitate, care vizează procesualitatea și deschide posibilități pentru reușită. Valorificarea analitică a potențialităților socio-pedagogice ale dimensiunii integrării profesionale constituie un reper multiaspectual în afirmarea studentului-pedagog în profesie, eventual prin elaborarea unei **monografii cu titlul „Dimensiuni socio-pedagogice ale integrării profesionale în educație”**.
- Asigurarea unui statut pedagogic și antropologic și conturarea unui cadru adecvat pentru **atitudinea pozitivă** poate constitui o axă de cercetare științifică în **raportul reflecție-identitate-atitudine** în vederea facilitării integrării profesionale a absolvenților facultăților pedagogice, fapt care ar rezolva una din problemele sociale – insuficiența cadrelor didactice în școlile din republică. În acest scop este rezonabilă elaborarea **studiului teoretico-practic „Reflecții în jurul atitudinii pozitive în învățare”**.
- Educația universitară, fiind o componentă complexă a educației care asigură pregătirea și formarea studenților pentru activitatea profesională din perspectiva integrării, reclamă tot mai activ o **modelare anticipativă a subiectului care învață**. Rentabilitatea investițiilor cognitive atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu, este dependentă de faptul cât de bine sunt construite proiectele de cercetare în contextualitatea integrării. Din această perspectivă, elaborarea unei **lucrări cu titlul „Filosofia pedagogică a integralității profesionale”** este un deziderat de anvergură.

Pentru factorii de decizie:

- Reactualizarea *Codului de etică al cadrelor didactice și a altor documente de politici ale educației universitare* în vederea completării acestora cu valorile pedagogice necesare pentru îndeplinirea eficientă a statutului profesional.
- Transferarea cursului *Etica pedagogică*, care se predă în anul IV, semestrul 7, având 60 de ore și 2 credite, în anul I, semestrul II, majorând numărul de ore și credite pentru ca studenții să cunoască și să recunoască valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din

perspectiva integrării profesionale, să respecte standardele unice de conduită prevăzute în *Codul de etică al cadrelor didactice* până la și nu după stagiul de practică profesională.

- Valorizarea *Modelului tridimensional cu triplă funcționalitate*: cunoașterea valorilor pedagogice (dimensiune teoretică); recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice (dimensiune pragmatică); dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale (dimensiune aplicativă) în procesul de formare inițială a cadrelor didactice.
- Introducerea în *Planul de studii, domeniul de formare profesională inițială Științe ale Educației*, a cursurilor universitare *Conflictologie* și *Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*.

Pentru Centrul de Ghidare și Consiliere în Carieră:

- Evaluarea periodică a studenților privind *nivelul de cunoaștere și recunoaștere a valorilor pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale* și valorificarea *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*.

BIBLIOGRAFIE

1. ABRIC, J. C. Psihologia comunicării: teorii și metode. Iași: Polirom, 2002. 208 p. ISBN 9789736839535.
2. ADLER, A. Cunoașterea omului. București: IRI, 1996, 279 p. ISBN 973-97229-6-2.
3. ALBU, G. Grijile și îngrijorările profesorului. Pitești: Paralela 45, 2013. 240 p. ISBN 978-973-47-1626-5.
4. ALBU, G., COJOCARU V.M. Universul valoric al profesorului. Iași: Institutul European, 2019. 162 p. ISBN 978-606-24-0248-8.
5. ALLPORT, G. Structura și dezvoltarea personalității. București: EDP, 1991. 578 p. ISBN 973-30-1151-7.
6. ANDREI, P. Filosofia valorii. București: Fundația Regele Mihai I, 1945. 250 p.
7. ANDRIȚCHI, V. Fundamente teoretice și metodologice ale managementului resurselor umane în învățământul preuniversitar. Teza de doctor habilitat în pedagogie. Chișinău, 2012. 333 p.
8. ANDRIȚCHI, V. Valorile – sistem de referință al cadrelor didactice în activitatea și dezvoltarea profesională. În: Univers Pedagogic, 2018, nr. 2(58). pp.3-11. ISSN 1811-5470.
9. ANTOCI, D. Teoria și metodologia formării orientărilor valorice la adolescenți și tineri. Teza de doctor habilitat în pedagogie. Chișinău, 2022. 373 p.
10. BAR-ON, R. Manual de inteligență emoțională. București: Curtea Veche, 2011. 504 p. ISBN 978-973-669-974-0.
11. BAUMAN, Z. Etica postmodernă. Timișoara: Amarcord, 2000. 280 p. ISBN 9739244874.
12. BOZA, M. Atitudinile sociale și schimbarea lor. Iași Polirom, 2010. 216 p. ISBN 978-9734610143.
13. BUCUN, N. BUCUN, N.; PANIȘ, A. Personalitatea integrală – un deziderat al educației moderne. În: Revista Univers Pedagogic, 2010, Nr. 4, pp. 4-14. ISSN 1811-5470.
14. BUSH, T. Leadership și management educațional: teorii și practici actuale. Iași: Polirom, 2015. 246 p. ISBN 978-973-46-4290-8.
15. CALLO, T. Atitudinea – o „nouă forță” a educației. În: Revista Univers Pedagogic, 2013, Nr. 4 (40), pp. 3-9. ISSN 1811-5470.
16. CALLO, T. O pedagogie a integralității: Teorie și practică. Chișinău: CEP USM, 2007. 171 p. ISBN 978-9975-70-161-7.
17. CALLO, T. Pedagogia practică a atitudinilor. Chișinău: Litera, 2014. 235p. ISBN 978-9975-74-340-2.
18. CARA, A. Modelizarea pedagogică a formării atitudinilor și valorilor fundamentale la elevii de liceu. Disertație. Chișinău, 1999.
19. CHELCEA, S. Psihosociologia. Teorii. Cercetări. Aplicații. Iași: Polirom, 2008. 424p. ISBN 978-973-46-0866-83.
20. CHIRCEV, A. Psihologia atitudinilor sociale. Cu privire specială la români. Sibiu: Editura Institutului de Psihologie al Universității din Cluj, 1941. 212 p.
21. COJOCARU V. Teoria și metodologia transferului inovațional în învățământul superior. Chișinău: Editura Pontos, 2010. 244 p. ISBN 978-9975-51-136-0.
22. COJOCARU, V. Competență-Performanță-Calitate: concept și aplicații în educație. Suport de curs. Chișinău: ÎSFEP. „Tipografia Centrală”, 2019. 288 p. ISBN 978-9975-3377-2-4.
23. COJOCARU, V., Gh.; COJOCARU, V. Formarea cadrelor didactice din perspectiva profesionalizării carierei didactice: semnificații și implicații actuale. Chișinău: UPSC, 2020. 216 p. ISBN 978-9975-46-455-0.
24. COJOCARU-BOROZAN, M. Metodologia cercetării culturii emoționale. Chișinău: Tipografia UPC „I. Creangă”, 2012. 208 p. ISBN 978-9975-46-119-1.
25. COMENIUS, J. Didactica Magna, București: Didactica și pedagogică, 1970 . 199 p.
26. COMTE, A. Discurs asupra spiritului pozitiv. București: Editura Științifică, 1999. 129p. ISBN 973-44-0221-8.
27. CRISTEA, S. Dicționar enciclopedic de pedagogie. București: Didactica Publishing House, 2015. 831 p. ISBN 978-606-683-295-3.
28. CUCOȘ, C. Educația – reîntemeieri, dinamici, prefigurări. Iași: Polirom, 2017. 280 p. ISBN 978-973-46-6760-4.
29. CUCOȘ, C. Pedagogie și axiologie. București: EDP, 1995. 160 p. ISBN 973-3043-98-3.

30. CUZNEȚOV, L. Educație prin optim axiologic. Teorie și practică. Chișinău: Tipografia U.P.S. „I. Creangă”, 2010. 159 p. ISBN 978-9975-4073-2-8.
31. CUZNEȚOV, L. Filosofia și axiologia educației. Chișinău: Tipografia U.P.S. „I. Creangă”, 2017. 121 p.
32. CUZNEȚOV, L. Fundamente teoretice și metodologice ale educației pentru familie. Teza de doctor habilitat în pedagogie. Chișinău. 2005.
33. DANDARA, O. Conceptualizarea ghidării carierei în contextul educației permanente. Teza de doctor habilitat în pedagogie. Chișinău, 2013.
34. DEWEY, J. Democrație și educație. O introducere în filosofia educației. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1972. 310 p.
35. DURKHEIM, E. Regulile metodei sociologice. Iași: Polirom, 2002. 192 p. ISBN 973-683-898-6.
36. GAGIM, I. Studii de Filosofia Educației. Bălți: Editura USARB, 2017. 160 p. ISBN 978-9975-50-191-0.
37. GAGIM, I. Cuvinte... Doar cuvinte? (Culegere de eseuri pe teme de cultură, artă, spiritualitate, filosofie, muzică). Bălți: USARB, 2020. 104 p. ISBN 978-9975-3382-0-2
38. GAVRELIUC, A. De la relațiile interpersonale la comunicarea socială. Iași: Polirom, 2007. 272 p. ISBN 978-973-46-0408-1.
39. GÂNCU, I. Orientările valorice în formarea profesională Teza de doctor în pedagogie, 2015. 155p.
40. GIDDENS A. Sociologie. București: All, 2010. 1040 p. ISBN 978-973-571-733-9.
41. GORAȘ-POSTICĂ, V. Teoria și metodologia managementului proiectelor educaționale de intervenție. Teza de doctor habilitat în pedagogie. Chișinău, 2013.
42. GORDON, Th. Profesorul eficient: programul Gordon pentru îmbunătățirea relației cu elevii. București: Editura Trei, 2011. 369 p. ISBN 978-973-707-566-6.
43. GRÜNBERG, L. Axiologia și condiția umană. București: Politica, 1972. 379 p.
44. HAIDT, J. Ipoteza fericirii: armonia dintre știința modernă și vechea înțelepciune. București: Humanitas, 2020. 379 p. ISBN 978-973-50-6933-9
45. HOFSTEDE, G. MINKOV M. Culturi și organizații: softul mental: cooperarea interculturală și importanța ei pentru supraviețuire. București: Humanitas, 2012. 510 p. ISBN 978-973-50-3570-9.
46. HUSSERL, E. Cercetări logice. București: Humanitas, 2009. 341 p. ISBN 978-973-50-17439.
47. ILUȚ, P. Valori, atitudini și comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie. Iași: Polirom, 2004. 256 p. ISBN: 973-681-763-6.
48. KANT, I. Despre pedagogie. București: Paiadeia, 2002. 80 p. ISBN 973-596-104-0.
49. LACOMBE, F. Rezolvarea dificultăților de comunicare. Iași: Polirom, 2005. 222 p. ISBN 973-681-971-X.
50. LAZARUS R. Emoții și adaptare. București: Editura Trei. 2011. ISBN 978-973-707-5406.
51. LINTON, R. Fundamentul cultural al personalității. București: Științifică, 1968. 176 p.
52. LIPOVETSKY, G. Amurgul datoriei. Etica nedureroasă a noilor timpuri democratice. București: Babel, 1996. 322 p. ISBN 973-4 8-1 024-3.
53. LYOTARD, J. Fenomenologia. București: Humanitas, 1997. 190 p. ISBN: 973-28-07202.
54. MASLOW, A. Motivație și personalitate. București: Editura Trei, 2007. 500 p. ISBN 978-973-707-159-0.
55. MÂNDĂCANU, V. Etica pedagogică praxiologică. Chișinău: Pontos. 2010. 587 p. ISBN 978-9975-51-142-1.
56. MOSCOVICI, S. Psihologia socială a relațiilor cu celălalt. Iași: Polirom, 1998. 248 p. ISBN 973-683-071-3.
57. MUCCHIELI, A. Dicționar al metodelor calitative în științele umane și sociale. Iași: Polirom, 2002, 448 p. ISBN 973-681-015-1.
58. NEACȘU, I. Metode și tehnici de învățare eficientă: fundamente și practici de succes. Iași: Polirom, 2015. 320 p. ISBN 978-973-46-5258-7.
59. PALADI, O. Conștiința de sine și sistemul de valori ale adolescentului. Chișinău, 2014. 223 p. ISBN 978-9975-48-061-1.
60. PANICO, V., MUNTEANU, T. Structura și legitățile formării atitudinilor la personalitate. În: Studia Universitatis. Chișinău: 2009, nr.9 (29), Editura USM, p.59- 62.
61. PANIȘ, A. Pedagogia eticii: o reconstrucție în instituția educației. Chișinău: IȘE. 2020. 260 p. ISBN: 978-9975-48-181-6.

62. PATRAȘCU, D. Managementul conflictului în sistemul educațional. Chișinău: Reclama, 2017. 468 p. ISBN 978-9975-58-109-7.
63. POLI, R. Între speranțe și responsabilitate. București: Curtea Veche. 2009. 348 p. ISBN 594-8486-009-14-6.
64. POPPER, K. Societatea deschisă și dușmanii ei. București: Humanitas, 2005. Vol.2. 469p. ISBN 973-50-1035-6.
65. PREDA, V. Rolul atitudinilor-valori, al inteligenței emoționale și al judecăților morale în comportamentele prosoziale. În: Iluț P. Dragoste, familie și fericire. Spre o sociologie a seninătății. Iași: Polirom, ISBN: 978-973-46-5401-7.
66. ROGERS, C. A deveni o persoană. Perspectiva unui psihoterapeut. București: Editura Tei, 2008. 560 p. ISBN 978-97-370-72-443.
67. SELIGMAN, M. Optimismul se învață. București: Humanitas, 2004. 220 p. ISBN 973-50-0597-2.
68. SEVILLIA, J. Corectitudinea morală. Căutăm cu disperare valori. București: Humanitas, 2009. 196 p. ISBN 978-973-50-2494-9.
69. SIEBERT, H. Învățarea autodirijată și consiliere prin învățare. Noile paradigme postmoderne ale instruirii. Iași: Institutul European, 2001. 272 p. ISBN 973-611-200-4.
70. SILISTRARU, N. Valori ale educației moderne. Chișinău: IȘE. 2006. 176 p. ISBN 978-9975-9685-0-8.
71. SINGER, P. Tratat de etică. București: Polirom, 2007. 591 p. ISBN 978-973-46-0243-8.
72. SZENTAGOTAI – TĂTAR A., DAVID, D. Tratat de psihologie pozitivă. Iași: Polirom. 2017. 339 p. ISBN 978-973-46-6234-0.
73. TOFFLER, A. Șocul viitorului. București: Politica. 1973. 515 p.
74. VĂIDEANU, G. Educația la frontiera dintre milenii. București: Politica, 1988. 326 p.
75. VLĂSCEANU, L. Educație și putere. Sau despre educația pe care nu o avem. Iași: Polirom, 2019. 207 p. ISBN 978-973-46-7815-0.
76. WEBER, M. Sociologia religiei. București: Teora, 1998. 265 p. ISBN 973-601-943-8.
77. ZIGLAR, Z. Putem crește copii buni într-o lume negativă! București: Curtea Veche, 2000. 248 p. ISBN 973-8120-03-9.

În limba engleză

78. ANTOCI, D. Value Orientations in Education System: Approach, Interpretation, and Formation. In: A. Sandu (vol. ed.), Lumen Proceedings: Vol. 17 World Lumen Congress 2021 (pp. 06-25). Iasi, Romania: LUMEN Publishing House.
79. ASCH, S. Social Psychology. New York: Oxford University Press. 1987. 668 p. ISBN 9780198521723.
80. BALES, R. Social Interaction Systems: Theory and Measurement. London: Routledge, 2000. ISBN 978-1138532786.
81. BANDURA A. Moral Disengagement: How People Do Harm and Live with Themselves. New York: Worth. 2015. 544 p. ISBN 978-1464160059.
82. BLOOM, B. Taxonomy of educational objectives. London: Longmans. 1956. 206.
83. COOLEY, Ch. Human Nature and the Social Order. London: Routledge, 1902. 480 p. ISBN 978-0878559183.
84. FESTINGER, L. A Theory of Cognitive Dissonance. Evanston Ill: Row, Peterson, 1957.
85. GALTUNG J., Handbook of peace and conflict studies. New York: Routledge. 2007. 423p. ISBN 978-0-415-39665-3.
86. GIDDENS A. MERTON R., Sociology: A Brief but Critical Introduction. London: Red Globe Press. 1986. 179 p. ISBN 978-0155055544.
87. LEWIS A. The functions of Social Conflict. New York: Free Press. 1976. 196 p.
88. MAYER, B. The Dynamics of Conflict: A Guide to Engagement and Intervention. San Francisco: Jossey- Bass, 2012 p. 355. ISBN 978-0470613535.
89. PIAGET J. The Moral Judgment of the Child. New York: Free Press. 1997. 416 p. ISBN: 978-0684833309.
90. SCHEIN, E. Organizational culture and leadership. San Francisco: Jossey-Bass, 2004. 458 p. ISBN: 0-7879-6845-5.
91. SELIGMAN C., OLSON J., ZANNA M. The Psychology of Values. The Ontario Symposium. Vol. 8. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. 1996. 51 p.

92. SHERIF, M., SHERIF, C. *Interdisciplinary relationships in the social sciences*. New York: Routledge. 1969. 360 p. ISBN 978-0-202-3687-8.

Documente de politici ale educației și documente normative:

93. *Codul Educației al Republicii Moldova*. Disponibil: <http://lex.justice.md> [citat 12.09.2019]
94. Art. 135, alin. (6)-(8), din Codul Educației nr. 152 din 17 iulie 2014. Disponibil: <http://lex.justice.md> [citat 22.09.2019].
95. *Codul de etică al cadrului didactic*. Nr. 861 din 07 septembrie 2015. Monitorul Oficial Nr. 59-67, 18.03.2016. Disponibil: <https://mecc.gov.md>. [citat 22.09.2019].

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI

Monografii monoautor:

1. ȚĂRNĂ, E. Valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale. Chișinău: UPS "I. Creangă", 2022, 315 p. ISBN 978-9975-46-639-4.
2. ȚĂRNĂ, E. *Adaptarea studentului în mediul universitar*. Chișinău: UPS "I. Creangă", 2013, 193 p. ISBN 978-9975-46-158-0.

Monografii colective:

1. Țărnă E., Tănăsescu C. F. *Managementul activităților nonformale în organizațiile școlare*. Monografie. Buzău: Mini Print, 2022. p.197. ISBN 978-606-95456-0-7.
2. ȚĂRNĂ E. *Integrare socioprofesională prin discurs didactico-științific*. Chișinău: UPSC. 2014. 236 p. ISBN 978-9975-46-218-1 (În colab. Cojocaru-Borozan, M., Sadovei, L.).
3. ȚĂRNĂ E. *Adaptarea academică și inițierea traseului individual de integrare profesională în mediul educațional*. Cap. 4. pp. 90-132. În: „Contribuții pedagogice de transfer inovațional pentru renovarea paradigmei educației contemporane”. Monografie/coord.: Sadovei L., Borozan M. Chișinău: Garomont-Studio. 2019. 345 p. ISBN 978-9975-134-86-6.

Articole în reviste din străinătate:

1. TĂRNĂ, E., GORAȘ, M., *Academic adaptation – intensive process of preparation for professional adaptation*. În: The American scholarly journal Cross-Cultural Studies: Education and Science (CCS&ES). Volume 5, Issue II, March 2020. p. 97-106. ISSN-2470-1262 (DOAJ)
2. ȚĂRNĂ, E., TĂNĂSESCU, C. *The efficiency of communicative skills in the perspective of sociocultural integration*. În: The American scholarly journal Cross-Cultural Studies: Education and Science (CCS&ES). Volume 5, Issue I, March 2020. p. 125-136. ISSN-2470-1262 (DOAJ)
3. ȚĂRNĂ, E. *Reviews and Notes. Conflictology, lecture notes*. În: The American scholarly journal Cross-Cultural Studies: Education and Science (CCS&ES). Volume 5, Issue I, March 2020. p. 139-140. ISSN-2470-1262 (DOAJ)
4. ȚĂRNĂ, E. *The Methodology of Pedagogical Students Socio-Professional Adjustment*. În: Sciintiiffiic Bullllettiin - Educattiion Sciencies Serriies. La Série Sciences de L'Éducation. University of Pitesti Publishing House. SBESS Journal/ XII (1) 2015 www.upit.ro/SBESSJournal ISSN 1584-5915. 2015.pp.4 -25 (Copernicus, SCIPIO)

Articole în reviste din Registrul Național al revistelor de profil:

1. ȚĂRNĂ, E. *Valorile pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. În: „Univers Pedagogic” . Revistă Științifică de Pedagogie și Psihologie, 2022 , nr.3, pp. 10-17. ISSN 1811-5470 (Categoria B)
2. ȚĂRNĂ, E. *Conflictul intrapersonal și frecvența atitudinilor adoptate de studenții pedagogi*. În: Psihologie. Revista științifico-practică. Volumul 40, nr. 1, 2022, ISSN E 2537-6276, ISSN P 1857-2502 UPSC. Chișinău. 2022. pp . 84-96 (Categoria B)
3. ȚĂRNĂ E. *Importanța prevenirii mobbing-ului în procesul de integrare socioprofesională*. În: Buletinul Științific al Universității de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul: Științe Umaniste. №. 2 (10), 2020. p. 83-92. ISSN 2345-1866. ISSN 2345-1904 (Categoria C)
4. ȚĂRNĂ, E. *Experiența academică – factor important în optimizarea adaptării studentului în mediul universitar*. În: „Acta Et Commentatione”, Revistă Științifică. nr. 1, 2012, p.91-101 ISSN 1857-3592. (Categoria B)

5. ȚĂRNĂ, E. *Factorii și indicatorii favorizanți în adaptarea studentului la procesul de învățământ superior*. În: „Univers Pedagogic”, Revistă Științifică de Pedagogie și Psihologie, 2011, nr.2, pp. 53-60 ISSN 1811-5470 (Categoria B)
6. ȚĂRNĂ, E. *Valorile culturale și comportamentale ale personalității studentului în procesul de adaptare la mediul academic*. În: Arta și educația artistică, Revistă de Cultură, Știință și Practică Educațională. Bălți: Universitatea de Stat „Alecu Russo”, nr. 2-3 (17-18), 2011. pp. 87-94 ISSN:1857-0445 (Categoria C)
7. ȚĂRNĂ, E. *Studiul experimental privind adaptarea studenților – obiectiv esențial al educației universitare moderne*. În: „Vector European” . Revista Științifică Nr. 2. Chișinău: USEM. 2014. p.240-247. ISSN 2345-11-06. (Categoria C)

Articole în culegeri științifice internaționale:

1. ȚĂRNĂ, E. *Dezvoltarea comunicării didactice – o perspectivă în integrarea profesională a studenților*. București: Editura Didactică și Pedagogică. Volumul 4 „Tradiție și perspective în didactica modernă”. 2020. p. 279-284. ISBN 978-606-613-210-7.
2. ȚĂRNĂ, E. *Adaptarea socială – precondiție esențială în procesul de integrare profesională*. Social adaptation – essential prerequisite in the process of professional integration. Volumul „Communication, Context, Interdisciplinarity”. Târgu Mureș: Arhipelag XXI. 4th Edition. 2016. pp. 94 – 107. ISBN: 978-606-8624-17-4.
3. ȚĂRNĂ, E. *Promoting non-conflict education in the context of adult professional integration*. *Содействие бесконфликтному образованию в контексте профессиональной интеграции взрослых*. În: *Дополнительное образование взрослых: международные тенденции и национальные приоритеты*. Сборник науч-ных статей Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка. Minsc: БГПУ. 2020. p. 45-55. ISBN 978-985-541-784.

Rezumate ale comunicărilor științifice editate în străinătate:

1. ȚĂRNĂ, E. *Development of didactic communication – a perspective in the professional integration of students*. În: International Conference „Didactics: past, present and future perspectives”, 6th edition. “1 Decembrie 1918” University of Alba Iulia. Book of abstracts. p. 69. ISSN 2668-1749. ISSN-L 2668-1749.
2. ȚĂRNĂ, E. *Research perspectives regarding student’s personality and resolving interpersonal conflicts*. În: International Scientific Conference the X Edition Self-realization from the perspective of education and creativity – The relationship between personality and the ideal of life. Romanian Academy – Branch of Iași „Gh. Zane” Institute of Economic and Social Research. 2019. pp. 44-45.
3. ȚĂRNĂ, E. *The values of non-conflict education in the context of adult socio-personal integration*. *Valorile educației nonconflictuale în contextul integrării socioprofesionale a adulților*. Iași: Conferință Internațională de Educație a Adulților ed. aV-a . Educația pentru valori: Continuitate și context. The Fifth International Conference on Adult Education Education for values – continuity and context Iasi, Romania – April 25th–27th, 2018. p. 111
4. ȚĂRNĂ E. *Feedback. Feedforward: modalități de evaluare a performanței și indicatori ai adaptării studentului în mediul universitar*. În: Științe ale Educației. Conferința internațională. Suceava: Universitatea Ștefan cel Mare, Ed. X, 2011, p. 21.

Articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare):

1. ȚĂRNĂ, E. *Atitudinea nonconflictuală – valoare fundamentală în formarea și integrarea profesională a cadrelor didactice*. *Non-conflictual attitude - fundamental value in the training and professional integration of teachers*. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Educația din perspectiva valorilor.”* Ediția a XII-a, Alba Iulia. Tom XVIII: Summa Paedagogica. București: EICON. 2020. p. 45-51. ISBN 978-606-49-0373-0.
2. ȚĂRNĂ, E. *Dezvoltarea atitudinii nonconflictuale – oportunitate pentru optimizarea procesului de integrare a studenților în mediul universitar*. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale, ediția a-XI-a, „Creativitatea și dezvoltarea personală. Modalități de integrare socială și educativă”*. Iași: Academia Română, Institutul de Cercetări Economice și Sociale, „Gh. Zane”. Editura Performantica. 2020. p. 25-33. ISBN 978-606-685-717-8.
3. ȚĂRNĂ, E. *Developing nonconflictual attitudes of students in the context of socio-cultural integration*. În: II-the World Congress in Real and Virtual Mode at Kyoto Sangyo University Kyoto, Japan 2019

- „EAST-WEST: THE INTERSECTION OF CULTURES” which will be held on 02 -06 October 2019. pp. 688-693. ISBN 978-4-905726-36-4.
4. ȚĂRNĂ, E. *Perspective de cercetare vizând personalitatea studentului și rezolvarea conflictelor interpersonale*. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale, ediția a-X-a, „Realizarea de sine: interpretări psihologice și educative”, Vol.1. Iași: Ars Longa, 2019. pp. 159-170. ISBN 978-973-148-313-9.
 5. ȚĂRNĂ, E. *Comunicarea persuasivă și comportamentul relațional al profesorului debutant în procesul de integrare socioprofesională*. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Educația din perspectiva valorilor.” Ediția a X-a, Alba Iulia, București: Editura EIKON, 2018. pp.126-132. ISBN 978-606-711-902-2.
 6. ȚĂRNĂ, E. *Importanța culturii organizaționale în procesul de adaptare profesională a cadrelor didactice debutante*. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Educația din perspectiva valorilor.” Cluj Napoca: Eikon 2017. pp. 114-121. ISBN 978-606-711-686-1.
 7. ȚĂRNĂ, E. *Valorificarea culturii comunicării interpersonale în mediul universitar*. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Educația din perspectiva valorilor.” Ediția a X-a. 2016. București: Eikon. pp.79-86. ISBN 978-606-711-552-9.
 8. ȚĂRNĂ, E. *Studiu comparativ privind optimizarea procesului de integrare a studenților în mediul universitar*. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației” Cahul: USC „Bogdan Petriceicu Hașdeu”, 2016. pp 128-133. ISBN 978-9975-914-90-1.
 9. ȚĂRNĂ, E. *Dezvoltarea personalității studentului din perspectiva valorilor culturale*. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Educația din perspectiva valorilor.” București: Editura EIKON, 2015. pp 111- 118. ISBN 978-973-757-730-6..
 10. ȚĂRNĂ, E. *Prevenirea, remedierea și înlăturarea dificultăților de adaptare a studentului în mediul universitar*. În: Științe ale Educației. Conferința Internațională. Suceava: Universitatea Ștefan cel Mare, Ed. XI, 2013. pp. 121-126. ISBN 978-973-30-3516-9.
 11. ȚĂRNĂ, E. *Feedback. Feedforward: modalități de evaluare a performanței și indicatori ai adaptării studentului în mediul universitar*. În: Științe ale Educației. Conferința internațională. Suceava: Universitatea Ștefan cel Mare, Ed. X, 2011, pp.207-212 . ISBN 978-973-666-384-0.
 12. ȚĂRNĂ, E. *Competența socială – indicator al adaptării în mediul academic*. În: Materialele Simpozionului Internațional ed. II „Experiențe didactice și psihopedagogice de succes”, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Poarta Albă, mai 2011. pp. 41-45. ISBN 978-973-2-08947-6.
 13. ȚĂRNĂ, E. *Modalități de prevenire și înlăturare a dificultăților de adaptare în procesul instructiv-educativ*. Materialele conferinței internaționale „ Surse și resurse ale consilierii psihologice și educaționale”. Constanța: Visual Propaganda, 2011, pp.364-369. ISBN 978-977-584-275-3.
 14. ȚĂRNĂ, E. *Formarea cadrelor didactice pentru lucrul cu elevii supradotați*. Materialele Simpozionului Internațional ed. I „Experiențe didactice și psihopedagogice de succes”, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și sportului, Poarta Albă, aprilie 2010 pp.8-11. ISBN 978-973-0-07837-4.

Articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova):

1. ȚĂRNĂ, E. *Reflecții nonconvenționale despre importanța implicării cadrelor didactice în rezolvarea conflictelor sociale*. În: Seminar științifico-practic național cu participare internațională implicarea studenților, masteranzilor și doctoranzilor în activități de cercetare dezvoltate de mediul asociativ: provocări și soluții. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic UPSC. 2021. p. 260-267 ISBN 978-9975-46-558-8. CZU: 316.48:371.12
2. Țărnă E. *Rolul liderului în prevenirea și rezolvarea conflictelor educaționale*. În: Materialele Conferinței Științifice Naționale cu Participare Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”. Chisinau: Centrul Editorial-Poligrafic UPSC. 2021. p. 132 – 136. ISBN 978-9975-46-562-5.
3. ȚĂRNĂ, E. *Complexitatea dificultăților relaționale și posibilele obstacole în rezolvarea conflictelor educaționale*. În: Materialele conferinței științifice internaționale aniversare - 80 de ani ai Universității

- Pedagogice de Stat „I. Creangă” „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului. 2020. Vol. 2. p.34-42. ISBN 9789975464512.
4. ȚĂRNĂ, E. *Rolul comunității universitare vizând formarea atitudinii nonconflictuale la studenți din perspectiva integrării profesionale*. În: Materialele Conferinței Științifice cu participare internațională „Utilizarea tehnologiilor educaționale și informaționale moderne pentru formarea competențelor profesionale ale absolvenților instituțiilor de învățământ superior”. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. 6-7 decembrie 2019 . pp. 133-139. ISBN 978-9975-3369-3-2
 5. ȚĂRNĂ, E. *Importanța adaptării în mediul universitar din perspectiva noilor cerințe de integrare socioprofesională*. În: Materialele conferinței științifico-practice cu participare internațională „Utilizarea tehnologiilor educaționale și informaționale moderne pentru formarea competențelor profesionale ale absolvenților instituțiilor superioare de învățământ. Bălți: Universitatea de Stat „Alec Russo”, 2018. pp. 113-119. ISBN 978-9975-3276-0-2.
 6. ȚĂRNĂ, E. *Optimizarea procesului de integrare socioprofesională în mediul educațional* În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Școala modernă: provocări și oportunități. Chișinău: IȘE, 2015. pp 140-146. ISBN 978-9975-48-100-7.
 7. ȚĂRNĂ, E. *Soluții și perspective de adaptare a studentului în mediul universitar*. În: Materialele Conferinței Științifico-Practice Internaționale. „Rezistența la educație : Soluții și perspective”. Bălți: Univ. de Stat "Alec Russo. 2014. p.218-224. ISBN 978-9975-132-15-2.
 8. ȚĂRNĂ E. *Competența socială – prioritate fundamentală în educația modernă*. În Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Educația pentru dezvoltare durabilă: inovație, competitivitate, eficiență”, Chișinău: IȘE, 2013. p. 384-387. ISBN 978-9975-48-056-7.
 9. ȚĂRNĂ, E. *Adaptarea studenților – proces proiectat și dirijat de cadrele didactice universitare*. În: Cultura profesională a cadrelor didactice. Exigențe actuale. Materialele Simpozionului Științific Internațional. Chișinău: UPS "I. Creangă", 2013, pp. 300-304. ISBN 978-9975-46-149-8.
 10. ȚĂRNĂ, E. *Comunicarea eficientă – precondiție de adaptare a studentului în mediul universitar*. În: Republica Moldova între Est și Vest. Opțiunile tineretului la etapa actuală. Materialele Conferinței Șt. Internaționale. Chișinău: UST. 2013. p. 266- 274. ISBN 978-9975-76-099-7.
 11. ȚĂRNĂ, E. *Optimizarea procesului de adaptare a studentului în mediul universitar*. În: Optimizarea învățământului în contextul societății bazate pe cunoaștere. Materialele Conferinței Internaționale. Chișinău: Print-Caro. 2012. p. 394-397. ISBN 978-9975-56-072-6.
 12. ȚĂRNĂ, E. *Educația studentului de azi pentru ziua de mâine – proces complex în adaptarea socială*. În Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Pledoarie pentru educație – cheia creativității și inovării”, Chișinău: IȘE la 70 de ani, 1-2 noiembrie 2011, pp. 322-325. ISBN 978- 9975-56-010-.8
 13. ȚĂRNĂ, E. *Educația universitară în contextul noilor cerințe de adaptare socială*. În Materialele Conferinței Internaționale „Probleme actuale în formarea profesională a specialiștilor în psihopedagogie și artă teatrală”. Universitatea Slavonă, Chișinău, 2011, pp.175 - 181 ISBN 978.9975-4315-1-4.
 14. ȚĂRNĂ, E. *Personalitatea și rolul cadrelor didactice în procesul de adaptare a studenților la mediul academic*. Materialele conferinței internaționale „Unitate prin diversitate”, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport mun. Chișinău, 17-19 mai 2011 pp.210 – 214. ISBN 978-9975-4299-5-5.
 15. ȚĂRNĂ, E. *Personalitatea studentului și adaptarea lui la procesul de învățământ superior*. Materialele Simpozionului Internațional „Mediul și dezvoltarea durabilă”, (70 ani de la fondarea Facultății Geografie), 13-16 noiembrie 2008, Labirint, Chișinău, 2009. pp.348-352. ISBN 978-9975-943-80-2.

Articole în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională:

1. ȚĂRNĂ, E. *Dimensiuni explicative privind cauzele și sursele conflictelor în mediul educațional*. În: Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetărilor UPSC. „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului.” Seria 21. Vol.2, 2019. pp.221-229. ISBN 978-9975-3370-3-8.
2. ȚĂRNĂ, E. *Distincția dintre persuasiune și manipulare – dimensiune importantă în educația nonconflictuală*. În: Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetărilor UPSC, vol.II „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului”, Chișinău: USPC, 2018. (Tipogr. UPS „I. Creangă”), p.164-174, ISBN 978-9975-46-376-8.

3. ȚĂRNĂ, E. *Comportamentul comunicativ al profesorului debutant – tendințe și perspective în procesul de integrare socioprofesională*. În: *Materialele Conferinței Științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPSC. Probleme ale științelor socioumaniste și modernizării învățământului*. Chișinău: USPC, 2017, p. 116-126. ISBN - 978-9975-46-333-5.
4. ȚĂRNĂ, E. *Cultura universitară – valoare fundamentală în formarea și dezvoltarea inițială a cadrelor didactice* În: *Materialele conferinței internaționale „Tradiții și modernitate: dialogul generațiilor”*. 2014 .Chișinău: USPC. p.10-14. ISBN - 978-9975-46-222-8.
5. ȚĂRNĂ, E. *Experiența academică și rolul culturii universitare în dezvoltarea personalității studentului*. În: *Materialele Conferinței Științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPSC Probleme ale științelor socioumaniste și modernizării învățământului*. Chișinău: USPC, 2014. pp.432-437 ISBN 978-9975461979.
6. ȚĂRNĂ, E. *Forme de comunicare verbală în activitatea didactică*. În: *Probleme actuale de lingvistică română*. Chișinău: USEM, 2014. p.303-309. ISBN 978-9975-71-518-8.
7. ȚĂRNĂ, E. *Formarea cadrelor didactice pentru lucrul cu elevii inadaptați*. În: *Formarea competenței de învățare la elevi*. *Materialele Conferinței Șt. Practice, UST, Liceul Orizont, Chișinău, 2013*, p. 242-248. ISBN 978-9975-76-101-7.
8. ȚĂRNĂ, E. *Comunicarea – precondiție de integrare a studentului în mediul universitar*. *Materialele Conferinței Științifice „Modernizarea învățământului preuniversitar și universitar în contextul integrării europene”*, UST, Chișinău, 2009. pp.124 – 127. ISBN 9789975760256
9. ȚĂRNĂ, E. *Bariere de comunicare în procesul angajării în câmpul muncii*. *Materialele conferinței științifice „Dezvoltarea umană în condițiile formării relațiilor de piață”, Academia de Științe a Moldovei, Institutul de filozofie, sociologie și științe politice al A.Ș.M., Chișinău, 15 mai, 2007*, p.140-143. ISBN 978-9975-64-073-2.
10. ȚĂRNĂ, E. *Aspecte privind personalitatea studenților și adaptarea lor la învățământul superior*. *Materialele conferinței anuale a UST, Chișinău, octombrie, 2007*, p. 232-237. ISBN 978-9975-9777-2-2

Lucrări științifico-metodice și didactice. Manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific/senatul instituției):

1. ȚĂRNĂ, E. *Sinteze privind rezultatele cercetării procesului de adaptare a studentului în mediul universitar*. În: N. Silistraru – *Omul omeniei și înțelepciunii*. Chișinău: UST. 2016. pp. 194-204. ISBN 978-9975-76-181-9
2. ȚĂRNĂ, E. *Conflictologia. Note de curs*. Chișinău: UPS „I. Creangă”. 2019. 275 p. ISBN 978-9975-134-76-7
3. ȚĂRNĂ, E. *Bazele comunicării. Curs universitar*. Ediția a II-a, Chișinău: Prut Internațional, 2017, 408 p. ISBN 978-9975-54-335-2
4. ȚĂRNĂ, E. *Bazele comunicării*. Chișinău: Prut Internațional, 2011, 368 p. ISBN 978-9975-54-030-8
5. ȚĂRNĂ, E. *Rolul portofoliului ca formă alternativă de lucru individual în procesul de adaptare în mediul universitar*. În: Ghid metodologic „Interacțiunea metodelor în învățământul superior”, (coord. N. Silistraru), Chișinău: UST, 2010. pp.136-156. ISBN 978-9975-76-048-5

ADNOTARE

ȚĂRNĂ Ecaterina „Valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale”. Teză de doctor habilitat în Științe ale Educației, Chișinău, 2022

Structura tezei: introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, adnotările (română, engleză), lista abrevierilor, bibliografie (272 surse), 18 anexe, 225 de pagini text de bază, inclusiv 26 tabele, 36 figuri.

Publicații la tema tezei: 67 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: valori, valori pedagogice, atitudini, atitudinii nonconflictuale, dezvoltarea atitudinii nonconflictuale, cunoașterea/recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice, perspective de integrare profesională, pedagogie prospectivă, model tridimensional, strategii izometrice, planning formativ, asigurare valorică.

Scopul cercetării: constă în fundamentarea teoretico-praxiologică a funcționalității tridimensionale în *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică) în *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale a studentului din perspectiva integrării lui profesionale* (dimensiune aplicativă).

Obiective ale cercetării: determinarea și consolidarea epistemologică a reperelor teoretice vizând valorile pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale; analiza semnificației în contextul general al teoriilor și definirea noțiunii *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale* a studenților din perspectiva integrării profesionale; stabilirea orientărilor teoretico-praxiologice în cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților; fundamentarea metodologiei dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale; conceptualizarea constructivă a *Modelul tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* (MTAN) și a *Planningului formativ*; organizarea experimentului pilot și sinteza informațiilor preexperimentale privind necesitatea și nivelul de cunoaștere și recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării lor profesionale; validarea experimentală a *Planningului formativ* și stabilirea eficienței *Modelului tridimensional*; generalizarea rezultatelor investigaționale vizând cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale a studenților și proiectarea deschiderilor de cercetare.

Noutatea și originalitatea științifică: fundamentarea științifică a funcționalității tridimensionale a *valorilor pedagogice ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale* a studenților din perspectiva integrării lor profesionale; esențializarea denotativă a noțiunii de *dezvoltare a atitudinii nonconflictuale* a studenților din perspectiva integrării profesionale; stabilirea orientărilor teoretico-praxiologice în cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale; conceptualizarea și valorificarea *Modelului tridimensional*; validarea *Planningului formativ de cunoaștere/recunoaștere/promovare a valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale*. **Rezultatele științifice principial noi:** analiza hermeneutică a *valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării lor profesionale*; consolidarea epistemologică vizând *interacțiunea trinomială valori pedagogice–dezvoltarea atitudinii nonconflictuale–perspective de integrare profesională*; fundamentarea *metodologiei cunoașterii și recunoașterii/promovării valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*; identificarea indicatorilor conflictuali/nonconflictuali ai atitudinii și *definirea conceptului dezvoltarea atitudinii nonconflictuale*; conceptualizarea MTAN cu triplă funcționalitate: 1) *cunoașterea valorilor pedagogice* (dimensiune teoretică); 2) *recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice* (dimensiune pragmatică); 3) *dezvoltarea atitudinii nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale* (dimensiune aplicativă); validarea *Planningului formativ*. Prin aceste rezultate se prefigurează **noua direcție de cercetare:** *Pedagogia prospectivă a integrării profesionale, prin care se pun bazele cercetării evolutive a faptelor/fenomenelor de viitor – integrarea profesională prin analiza necesităților actuale – dezvoltarea atitudinii nonconflictuale*.

Semnificația teoretică a cercetării: consolidarea epistemologică a noțiunilor de *valori pedagogice, atitudini nonconflictuale, perspectiva integrării profesionale*; stabilirea orientărilor teoretice în cunoașterea și recunoașterea/promovarea valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării nonconflictuale din perspectiva integrării profesionale; identificarea teoretică a indicatorilor conflictuali/nonconflictuali ai atitudinii; fundamentarea teoretică a *metodologiei cunoașterii și recunoașterii/promovării valorilor pedagogice ca surse ale dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale*; conceptualizarea MTAN. **Valoarea aplicativă a cercetării constă în:** demonstrarea eficienței *Modelul tridimensional al dezvoltării atitudinii nonconflictuale a studenților din perspectiva integrării profesionale* (MTAN); demonstrarea aplicabilității instrumentelor de cercetare; validarea experimentală a *Planningului formativ*.

Implementarea rezultatelor științifice au fost realizate în cadrul procesului de formare inițială a studenților pedagogi, ciclul I, anii de studii 3 și 4 de la facultățile *Științe ale Educației și Informatică, Filologie și Istorie, Istorie și Geografie, Limbi și Literaturi Străine*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

ANNOTATION

ȚĂRNĂ Ecaterina „The pedagogical values of developing in students a non-conflictual attitude from the perspective of professional integration”. Thesis of doctor habilitate in sciences of education, Chisinau, 2022

Thesis structure: introduction, four chapters, conclusions to each chapter, general conclusions and recommendations, glossary of terms, bibliography (268 sources), 18 annexes, 223 pages core text, including 27 tables, 36 figures.

Publications on the topic of the thesis: 57 scientific works.

Key-concepts: pedagogical values, non-conflictual attitudes, knowledge and recognition/promotion of pedagogical values, professional integration perspectives, three-dimensional model, isometric strategies, formative planning, value assurance.

Investigation purpose: the theoretical-praxiological foundation of the three-dimensional functionality in the knowledge of pedagogical values (theoretical dimension); recognition/promotion of pedagogical values (pragmatic dimension); the development of the non-conflictual attitude from the perspective of professional integration (applicative dimension) on the formative dimension of the student.

Research objectives: epistemological consolidation and determination of theoretical benchmarks aiming at the pedagogical values of the development of non-conflictual attitude; a comprehensive analysis in the general context of existing theories and the definition of the notion of developing the non-conflictual attitude of students from the perspective of professional integration; establishing theoretical-praxiological benchmarks in the knowledge and recognition/promotion of pedagogical values as sources of the development of non-conflictual attitude in students; establishing a baseline methodology of developing the non-conflictual attitude of students from the perspective of professional integration; the constructive conceptualization of three-dimensional *Model of the development of students' non-conflictual attitude from the perspective of professional integration* (TMNA) and *Formative Planning*; the organization of the pilot experiment and the synthesis of pre-experimental information that establishes the need; experimental validation of *Formative planning* and establishing the effectiveness of the *three-dimensional model*.

The scientific novelty of the research lies in: the scientific substantiation of the three-dimensional functionality of the *pedagogical values of developing a non-conflictual attitude in students from the perspective of their professional integration*; the denotative essentialization of the notion of developing the non-conflictual attitude of students from the perspective of professional integration; establishing theoretical-praxiological guidelines in the knowledge and recognition of pedagogical values as sources of non-conflictual development from the perspective of professional integration; conceptualization and appraisal of the Three-dimensional Model; validation of the *formative planning of knowledge and recognition/promotion of pedagogical values as sources of the development of non-conflictual attitude from the perspective of professional integration*. **The main new scientific results:** the hermeneutic analysis of *pedagogical values as sources of the development of a non-conflictual attitude in students from the perspective of their professional integration*; epistemological consolidation targeting the *interaction of the trinomial of pedagogical values – the development of non-conflictual attitude – perspectives of professional integration*; substantiating the *methodology of knowledge and recognition/promotion of pedagogical values as sources of the development of a non-conflictual attitude in students from the perspective of professional integration*; identifying conflictual/non-conflictual attitude indicators and defining the concept of non-conflictual attitude development; conceptualizing TMNA with triple functionality: 1) *knowledge of pedagogical values* (theoretical dimension); 2) *recognition/promotion of pedagogical values* (pragmatic dimension); 3) *the development of the non-conflictual attitude from the perspective of professional integration* (applicative dimension); validation of the *Formative Planning*.

New research direction: *Prospective pedagogy of professional integration*.

The theoretical significance of the research: the epistemological consolidation of the notions of *pedagogical values, non-conflictual attitudes, the perspective of professional integration*; establishing theoretical guidelines in the knowledge and recognition of pedagogical values as sources of non-conflictual development from the perspective of professional integration; theoretical identification of conflictual/non-conflictual attitude indicators; the theoretical substantiation of the *methodology of knowledge and recognition/promotion of pedagogical values as sources of the development of a non-conflictual attitude in students from the perspective of professional integration*; Three-dimensional Model (TMNA) conceptualization.

The applicative value of the research consists in: proving the effectiveness of the *three-dimensional Model of the development of students' non-conflictual attitude from the perspective of professional integration* (TMNA) demonstrating the applicability of research tools; experimental validation of *Formative Planning*.

The implementation of scientific results were carried out within the initial training process of pedagogic students, cycle I, years 3 and 4 of the faculties of *Education Sciences and Computer Science, Philology and History, History and Geography, Foreign Languages and Literatures*, State Pedagogical University "Ion Creangă" from Chisinau.

ȚĂRNĂ ECATERINA

**VALORILE PEDAGOGICE ALE DEZVOLTĂRII ATITUDINII NONCONFLICTUALE
A STUDENȚILOR DIN PERSPECTIVA INTEGRĂRII PROFESIONALE**

Rezumatul tezei de doctor habilitat în științe ale educației

531.01. Teoria generală a educației

Aprobat spre tipar: 7.11.22
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar 3

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tirajul 50 ex.
Comanda Nr 48

Rezumatul a fost tipărit la Tipografia UPS „Ion Creangă” din Chișinău,
str. Ion Creangă, 1